

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bc. Zuzana Veresková
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Školy pro Afriku,
role České republiky a OSN v podpoře vzdělávání
v Africe

Olomouc 2015

vedoucí práce: Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Školy pro Afriku, role České republiky a OSN v podpoře vzdělávání v Africe“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

V Olomouci dne 29. května 2015

Podpis

Děkuji Mgr. Pavlovi Neumeisterovi, Ph.D., za odborné vedení diplomové práce, cenné rady, připomínky a za poskytnutou pomoc při tvorbě diplomové práce.

OBSAH

Obsah.....	4
ÚVOD	6
CÍL PRÁCE.....	7
1 Vzdělávání v Africe	9
1.1 Vzdělávání v Jihoafrické republice	9
1.2 Vzdělávání v subsaharské Africe	12
1.3 Cíle vzdělávání	13
1.4 Vzdělávání a MDGs	14
1.5 Role vzdělávání v Africe v rámci rozvojové spolupráce.....	17
2 Podpora České republiky	19
2.1 Národní instituce	19
2.2 Ostatní instituce	20
2.3 Neziskové organizace v ČR.....	21
2.4 Obecně prospěšné společnosti	22
2.5 ADRA.....	23
2.6 Člověk v tísni.....	24
2.7 Český výbor pro UNICEF	25
3 Vize, poslání a cíle neziskových organizací	28
3.1 Vize, poslání a cíle Adra	28
3.2 Vize, poslání a cíle Člověk v tísni	29
3.3 Vize, poslání a cíle dětského fondu UNICEF.....	29
4 Financování neziskových organizací	31
4.1 Samofinancování	32
4.2 Individuální dárci.....	32
4.3 Firemní dárcovství.....	34
4.4 Nadace a nadační fondy.....	35
4.5 Státní instituce a samospráva.....	36
5 Podpora OSN.....	37

5.1 Rozpočet Organizace spojených národů.....	38
5.2 OSN výchova a vzdělávání.....	39
5.3 UNESCO	39
5.3 Světová banka.....	43
5.4 Konkrétní rozvojová spolupráce.....	45
5.5 ADEA, Africká unie, OECD	48
5.6 Hotovostní pomoc pro Afriku	49
5.7 Zahraniční rozvojová spolupráce a programy MZV ČR	50
5.8 Formy zahraniční rozvojové spolupráce.....	51
5.8.1 Kritéria výběru teritoriálních priorit pro nadcházející období.....	52
5.9 Rozvojová spolupráce České republiky OECD/DAR	53
6 Výzkumné šetření.....	55
6.1 Charakteristika prováděného dotazníkového šetření.....	55
6.2 Stanovení konkrétních cílů výzkumu	56
6.3 Proces a metodologie výzkumného šetření	57
6.4 Organizace dotazníku	58
6.5 Vyhodnocení získaných dat.....	58
6.6 Výzkumné šetření	68
6.7 Závěr výzkumného šetření	72
Závěr.....	73
Seznam použité literatury.....	75
Seznam použitých symbolů a zkratek.....	83
Přílohy	85
Anotace.....	90

ÚVOD

Vzdělávání je jedním z nejdůležitějších a nezbytných předpokladů pro sociálně ekonomický rozvoj každé země. Umožňuje orientaci národního hospodářství na více sofistikované činnosti, zvyšuje kvalitu lidského kapitálu. Vše tak záleží na schopnosti vlády, jak tyto prostředky využít ve prospěch svých obyvatel k odstranění chudoby a zvýšení životní úrovně, neboť nevzdělané obyvatelstvo je mnohem snáze manipulovatelné. Naopak vzdělaní lidé jsou si vědomi svých práv, mají rozvinutou síť různých nezávislých informačních zdrojů a medií. Vzdělaný člověk je na jedné straně přínosem pro společnost, na straně druhé získává vyšší ohodnocení, než jeho nevzdělaní vrstevníci. To znamená, že vzdělání se vyplácí společnosti i samotnému jednotlivci. Chudoba v rozvojových zemích, sužující převážnou část populace vede jednoznačně k takovým negativním jevům, jako je dětská práce, která naprosto znemožňuje přístup ke vzdělání.

Jedna z velkých a zásadních investic je vzdělání dětí, tyto děti jsou sebejistější, dovedou si snáze vybrat povolání, což pro stále značnou část afrických dětí zůstává zatím nedostupné. Vzdělané děti mají menší pravděpodobnost, že se stanou obětí násilí a zneužívání. Pro většinu z nich je vzdělání jedinou cestou ze života chudoby. Škola hraje významnější roli v pomoci dětem, aby se uměly ubránit nemocem jako je žloutenka nebo HIV/AIDS. Ve škole je dětem poskytováno školní stravování, jež bývá mnohdy jediným teplým jídlem za den. V současné době je na celém africkém kontinentu kolem 1 milionu dětí, které přežívají za 1 EUR denně. Jen ty, které dovedou číst, psát a počítat, mohou v budoucnosti získat lepší práci a tím zajistit lepší život svým rodinám.

Školy pro Afriku přispívají k vizi a k odkazu Nelsona Mandely pro výchovu a vzdělávání znevýhodněných dětí v Africe zejména proti chudobě a násilí. Dne 6. prosince 2004 zahájila organizace UNICEF ve spolupráci Nelsona Mandely první projekt Školy v Africe v Kapském městě, jehož duchovním otcem byl německý lodní magnát Peter Krämer. Tento muž osobně věnoval 3,8 milionu EUR. Později se podařilo získat příspěvky ve výši mnoha milionů dolarů od státních i individuálních dárců a významných podniků. První fáze probíhala od roku 2005 do roku 2009 s cílem získat 50 milionu dolarů ve prospěch 4 milionu dětí. Fáze se stala velmi úspěšnou a proto je v současné době spuštěna druhá fáze projektu Školy pro Afriku, která má za cíl získat 70 milionu dolarů ve prospěch 8 milionu dětí.

CÍL PRÁCE

Práce bude rozdělena na dvě hlavní části. V úvodních kapitolách se budu věnovat analýze vzdělávání v Jihoafrické republice a zejména v subsaharské Africe a následně zhodnotím situaci na základě srovnání iniciativ České republiky s přístupem OSN. Informace jsou získávány převážně z dokumentů OSN, UNESCO a z internetových stránek organizací ADRA, Člověk v tísni a UNICEF.

První část bude teoretická, kde se zaměřím na problematiku vzdělávání v Africe, především na dostupnost vzdělávání, problémy se vzděláváním, proč vzdělávat v Africe a jaké cíle ve vzdělávání má mezinárodní politika či sociální politika. Dále popíšu některé hlavní aktéry shromažďující peníze, jako jsou nadace a organizace v České republice (Český výbor UNICEF, Adra, Člověk v tísni) a jaké volí nástroje k získávání financí na vzdělávání v Africe. Pokusím se popsat, co řeší v humanitární oblasti – vzdělávání v Africe OSN a mezinárodní organizace a kde hledají peníze. Teoretická část bude koncipována na základě analýzy dokumentů a dostupných internetových stránek ministerstva zahraničních věcí a neziskových organizací. Zaměříme se na ministerstvo zahraničních věcí České republiky a jeho program po podporu vzdělávání v Africe.

Druhá část diplomové práce bude empirická, jako výzkumnou metodu použiji standardizovaný dotazník s otevřenými i uzavřenými otázkami zaměřenými na informovanost občanů ČR o humanitárních organizacích a jejich ochotu finančně pomáhat. S ohledem na tento výzkum se budu zabývat nadacemi a neziskovými organizacemi jak medializují své humanitární aktivity a zda dovedou získat co nejvíce finančních prostředků určených rozvojovým zemím. Před zpracováním této práce, jsem si určila dva primární cíle. Prvním cílem, kterému jsem se věnovala v teoretické části práce je analýza primárního vzdělávání v Africe – Jihoafrické republice a zejména v subsaharské Africe. Jakým způsobem OSN a mezinárodní organizace a hlavně Česká republika podporují vzdělávání v Africe a zároveň porovnat některé vybrané nadace a neziskové organizace ADRA, Člověk v tísni, český výbor pro UNICEF při získávání financí v České republice.

K druhému výzkumnému cíli patří především praktický výzkum, kde analyzuji a charakterizuji ochotu občanů ČR financovat humanitární organizace, důvěryhodnost k organizacím, která je bezpochyby založená na dostatečné informovanosti o činnostech

humanitárních organizací. Dále zjišťuji, která z rozvojových zemí je pro občany ČR nejvíce potřebná, co se týče finanční pomoci a zda znají projekt Školy pro Afriku. Na základě prováděných šetření (dotazníkové šetření, analýza neziskových organizací UNICEF, ADRA a Člověk v tísni) budu formulovat odůvodněné rady a doporučení v oblasti medializace pro neziskové organizace.

Uvedené téma bylo zvoleno, z důvodu mé práce jako pedagoga v mateřské škole. Každodenní kontakt s dětmi a uvědomění si jejich potřeb přijímat nové zkušenosti či informace k vlastnímu rozvoji je nedílnou součástí jejich budoucnosti. Druhou motivací pro sepsání diplomové práce je dobrovolná spolupráce s UNICEF na území České republiky a registrace pod názvem „Přítel dětí“.

Výchozími dokumenty pro práci budou monografie, články a zprávy jak z České republiky, tak i ze zahraničí. Jelikož problematika vzdělávání v Africe u nás není předmětem většího množství publikací, budou využité pravděpodobně všechny významnější práce na toto téma získané z knihovny OSN Praha, a UNICEF (v rámci dobrovolné spolupráce s touto organizací). Tyto zdroje pak tvoří základ pro úvod do problematiky podpory vzdělávání a získávání financí v České republice. Klíčovou roli však hrají (v praktické části) dotazníkovým šetřením názory občanů ČR.

Metodami užitými v diplomové práci jsou metoda syntézy nasbíraných informací a popisu. Komparativní analýza jednotlivých zástupců neziskových organizací UNICEF, ADRA, Člověk v tísni a analýza včetně analýzy OSN a České republiky. Kvantitativní analýza prováděná formou dotazníkového šetření a metoda syntézy získaných poznatků pro formulaci vlastních doporučení.

1 VZDĚLÁVÁNÍ V AFRICE

Předtím, než si popíšeme situaci vzdělanosti či vzdělávání dětí v Jihoafrické Africe, je potřeba nejprve porozumět základním potřebám dětí jako jedné z ústředních právních kategorií. Právě nejlepší zájem dítěte a základní potřeby dětí a s ním spojené aspekty jsou dnes předmětem úpravy nejdůležitějších mezinárodních dokumentů, jednotlivých státních ústav a jiných vnitrostátních předpisů. Úmluva o právech dítěte přijatá Valným shromážděním OSN v roce 1989 a ratifikovaná ČSR v roce 1991 mimo jiné říká ve článku 3: Nejlepší zájem dítěte¹ „Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoliv činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárnými orgány.“²

Rozšiřování vzdělání v rozvojových zemích, jako je Afrika, čelí velké překážce, nedostatkem finančních zdrojů ve státním rozpočtu. Země jsou extrémně zadlužené nebo vydávají velkou část na zbrojení. V dalších případech o prioritách rozpočtu rozhodují zkorumpovaní úředníci a stát tedy není často schopen vydávat na vzdělání větší částky peněz, jehož největší část je chudá. Je nuceno i na základní vzdělání doplácet velké částky z rodinných rozpočtů. Placená školní docházka, nedostatek kvalitních a dostupných škol a velká chudoba rodiny v této zemi, pak vede k tomu, aby děti místo vzdělávání chodily pracovat. Dětská práce způsobuje jednu z velkých překážek ve vzdělání a děti, které nemají možnost se vzdělávat končí stejně, jako jejich rodiče na pokraji chudoby a stávají se negramotnou a nekvalifikovanou pracovní silou. Kolem padesáti procent dětí nenavštěvuje nebo nemá vůbec možnost navštěvovat školu a důvody jsou různé. Školy nemají kapacitu, jsou daleko od vesnice, vybírá se školné a někde i za uniformu. Většinou se vyučuje v jiném než mateřském jazyce dětí, ty pak nerozumí výkladu a tím se vytváří jazyková bariéra. Metody vyučování připomínají středověké memorování v praxi nevyužitelných informací. Mnoho rodičů dětí je negramotných, nemohou se věnovat dětem tak, jak je tomu ve vyspělých zemích. Rodiče často nevidí důvod, proč své děti posílat do školy, učit se číst, psát a počítat.

1.1 Vzdělávání v Jihoafrické republice

Podle druhého článku Ústavy Spojených států (Listina práv Spojených států amerických) je občanům Jihoafrické republiky (část Subsaharské Afriky) přiznáno právo ke vzdělávání

a je jeho součástí. To dává všem občanům v Jihoafrické republice právo k základnímu vzdělání, včetně vzdělávání dospělých. Ačkoli uznává, že státní zdroje nejsou okamžitě dostatečné k zajištění implicitního vzdělání, stát deklaruje, aby vzdělávání bylo přístupné a k dispozici. Pozdější legislativa definuje základní vzdělání, jako ekvivalent prvních devíti let a další vzdělávací ekvivalent deset, až dvanáct let. Listina práv dává také obyvatelstvu právo dostávat vzdělání v úředním jazyce, dle svého výběru a kdykoliv je to přiměřeně proveditelné. Navíc, každý má právo na založení nezávislé vzdělávací instituce, tak dlouho, aby nedocházelo k diskriminaci na základě rasy. Je registrován pod státem a musí dodržovat stanovené standarty, které jsou obdobné jako u obdobných veřejných institucí. Africký vzdělávací systém stále čelí vážným obtížím i přes příznivé právní prostředí, které představují velké výzvy a vyšší očekávání od populace. Zejména ze strany chudých a znevýhodněných. Přestože současná státní správa provedla řadu postupů či institucí a politických reforem, čelí stále břemenu minulosti, jež bude trvat roky ke kompletnímu vyrovnání. Zejména to platí k odkazu rasově rozdělené a extrémně nerovné, vzdělanostní struktuře vytvořené systematicky během let pravidly menšinové populace bílých. Boj proti rasismu ve vzdělávání způsobil také problémy spojené s členěním kultury v učení a ve vyučování, které nebyly překonány. Inkluzivita je jedním ze základních principů Jihoafrického vzdělávacího systému. Pro splnění požadavků ústavy je nezbytný komplexní přístup k odstranění diskriminace, poskytující univerzální dostupnost základního vzdělání a postupně rozšiřující dostupnost do dalšího vzdělání. Vláda Jihoafrické republiky považuje inkluzivitu za zásadní podporu budování státu a národního rozvoje a překonání dědictví apartheidu³ z minulosti⁴. Jihoafrická republika utrácí největší část ze svého hrubého národního produktu na vzdělávání, než kterákoliv jiná země v Africe. Primární vzdělávání je povinné pro děti ve věku od 7-15 let. Integrovaný přístup v rozvoji má za cíl poskytnout všem dětem od narození až do školního věku, ten nejlepší start do života.

Školská politika v Jihoafrické republice NO FEE SCHOOLS zrušila školné v nejchudších základních školách po celé zemi, což pomáhá přilákat chudé, osiřelé, postižené a ohrožené děti do školy. Přesto úroveň výkonu vzdělání je nižší, než je tomu v jiných zemích v regionu. Mnoho dětí má zkušenosti s nedostupností při cestě do školy, přerušovanými nepravidelnými docházkami ze strany učitelů, těhotenství mladistvých a školského zneužívání či násilí. Přibližně 27 procent veřejných škol nemá tekoucí vodu a 78 procent škol je bez knihoven.

Školská politika přišla se strategií zlepšení úspěšnosti žáka do roku 2014. Jedním z nich je výroční celonárodní hodnocení, které má poskytovat pravidelné a věrohodné údaje o žákovi a informovat o rozhodování v rámci vzdělávacího systému⁵. V průběhu roku ministryně základního školství Anglie Motshekga prohlásila akční plán do roku 2014 za součást větší vize nazvané Školení 2025, jehož cílem je zlepšit učení a práci učitelů. V nových osnovách kurikula bude zaměřeno více na čtenářskou a matematickou gramotnost.

Obrázek č. 1 Afrika – zvýrazněny jsou státy Jihoafrické republiky
 Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%BEn%C3%AD_Afrika

Národní kurikulum a zpráva o posouzení politiky CAPS je nový vzdělávací program poskytující velmi specifické pokyny pro zjednodušení, co se vyučuje ve školách. Jeho cílem je uzavřít propast mezi dobře financovanými a chudými školami. Kurikulum je podporováno prostřednictvím národního vzdělávacího portálu Thutong⁶.

Dle publikace *Statistiky Vzdělávání v Jihoafrické republice* bylo do roku 2013 zřízeno a evidováno 30 027 veřejných a soukromých vzdělávacích institucí. Z nichž 25 720 jsou běžné školy a dalších 4 307 jsou školy speciální a centra vzdělávání. Tento počet zahrnuje následující školy, počty studentů a počty pedagogů:

- 14 558 základních škol s 6 384 095 studentů a 197 258 pedagogů
- 6 098 středních škol s 3 895 909 studentů a 143 862 pedagogů
- 5 064 kombinovaných škol a speciálních škol s 2 209 647 studentů a 83 903 pedagogů⁷

1.2 Vzdělávání v subsaharské Africe

Vzdělávání v Subsaharské Africe není rovnoměrné i přesto, že díky pokroku EFA v roce 2000 došlo k posunu ve vzdělávání. Během let 1999-2005 tempo růstu všeobecného základního vzdělání bylo rychlejší než během let 1990. Avšak některé země stále zaostávají a některé cíle rané péče, vzdělávání (ECCE), potřeba učení mladých lidí a také dokonce dospělých, gramotnost dospělých a kvality vzdělání získávají dostatečnou pozornost. Většině zemí se do roku 2005 nezdařilo eliminovat rozdíly mezi muži a ženami v primárním a sekundárním vzdělání. Region je stále domovem pro 33 milionu dětí, které nenavštěvují školu. Vzdělávací systémy se vyvíjejí nerovnoměrně a jsou zde rozdíly. Stejný prospěch z příležitostí vzdělávání, které nabízí, musí být jak pro dospělé, mládež, tak i pro děti. Domácnosti ve venkovských a odlehlých komunitách mívají nižší možnost přístupu k základnímu vzdělání. Na 100 dětí zapsaných v městských částech připadá pouhých 33 dětí v Burkina Faso, v Etiopii je to 43 dětí a v Čadu 54 dětí. Přesto městské části neposkytují vzdělání všem dětem, zejména dětem vyrůstajících z chudinských čtvrtí. Chudoba výrazně snižuje pravděpodobnost návštěvnosti školy⁸. *„Vzdělání je nejsilnější cesta k udržitelnosti. Ekonomické a technologické řešení, politické předpisy nebo finanční nabídky nejsou vše. Potřebujeme zásadní změnu v myšlení a jednání.“*

Irina Bokova, generální ředitel UNESCO, 2012

Dramatický dopad na vzdělávání dětí má dětská práce. Intervence organizací v oblastech zaměřených na dětské práce začala mít úspěchy a zapojila téměř třetinu vesnic. Díky veřejným pracím pomohly zvýšit příjem rodiny a tento nárůst pomohl kompenzovat ztrátu platů jejich dnes studujících dětí. V projektových vesnicích z polí do škol přesunulo více 90% dětí. Ve vesnicích, kde projekt implementován nebyl, se počet nezměnil. Následný vyšší příjem oživil ekonomiku, snížila se chudoba a migrace do měst. Ve vesnicích se živila místní ekonomika a vnímání vzdělávání nabralo na vyšší hodnotě⁹.

V roce 2010 opakovalo primární stupeň v Subsaharské Africe 11,4 miliónu žáků, co představuje více než jednu třetinu celkové počtu na světě. Pokles regionální míry vzdělání mírně poklesl mezi roky 2000 – 2010 i přesto, že se školské systémy snažily podpořit rostoucí populaci ve školním věku. Téměř polovina dětí, které v současné době nenavštěvují školu.

Děti nikdy nepřišly do styku se školním zařízením. 23% dětí bylo zapsáno, ale školu nikdy neukončili¹⁰.

Obrázek č. 2 Subsaharská Afrika: UNESCO¹⁰

1.3 Cíle vzdělávání

Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs) přijali závazky ke snižování globálního rozšíření chudoby, hladu, vzdělání a dalších rozvojových cílů. Za výchozí rok pro srovnání vývoje, je považován rok 2000 a Rozvojových cílů tisíciletí je celkem osm. MDGs představují v současné době největší rozvojový program na světě. Ročně přerozděluje desítky miliard dolarů ve formě oficiální rozvojové pomoci. MDGs má osm hlavních cílů. Jejich naplňování a nenaplňování je sledováno příslušnou sadou indikátorů a jsou jasně časově vymezené. Konkrétně se zaměříme na druhý cíl, který má stanovenou dosáhnout základního vzdělání pro všechny a jeho úkolem pod č. čtyři je zajistit do roku 2015, aby mohly děti kdekoliv na světě, dokončit školu a to dívky i chlapci. Přístup ke vzdělání patří mezi základní lidská práva jmenována Všeobecnou deklarací lidských práv a přispívá ke snižování extrémní chudoby.

Dle článku 26 Všeobecné deklarace lidských práv:

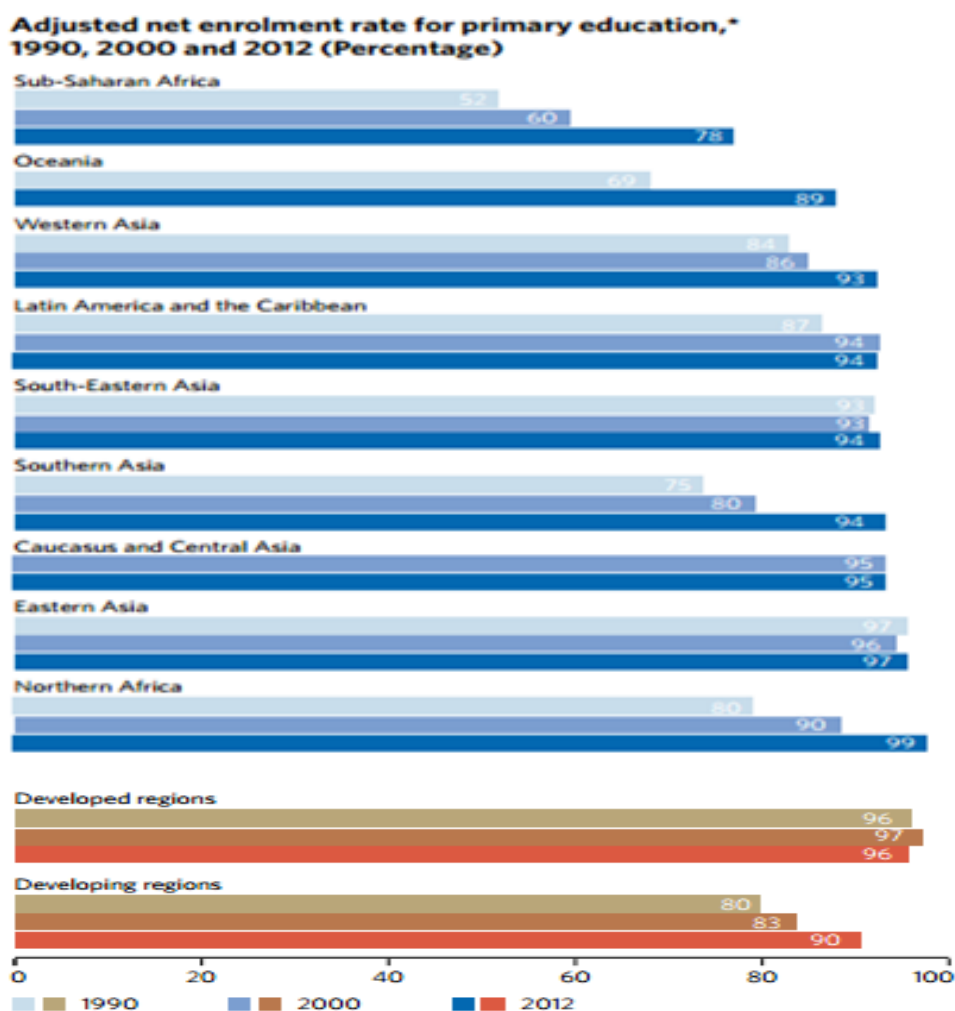
- Každý má právo na vzdělání. Vzdělání necht' je bezplatné, alespoň v počátečních a základních stupních. Základní vzdělání je povinné. Technické a odborné vzdělání budiž všeobecně přístupné a rovněž vyšší vzdělání má být stejně přístupné všem podle schopnosti.
- Vzdělání má směřovat k plnému rozvoji lidské osobnosti a k posílení úcty k lidským právům a základním svobodám. Má napomáhat k vzájemnému porozumění, snášenlivosti a přátelství mezi všemi národy a všemi skupinami rasovými i náboženskými, jakož i k rozvoji činnosti Spojených národů pro zachování míru.
- Rodiče mají předností právo volit druh vzdělání pro své děti¹¹.

I přestože se situace celosvětově zlepšila ve srovnání s rokem 1990, v roce 2006 nemělo stále přístup ke vzdělání kolem 73 miliónů dětí. Toto číslo je pravděpodobně podhodnocené a ve skutečnosti bude ještě vyšší. Taktéž není možné specifikovat, kolik dětí školu navštěvuje občas nebo pravidelně. Do statistik není započítávána situace ze zemí, kde se započalo bojovat a otevřenou otázkou zůstává kvalita vzdělání a ideologické zaměření.

1.4 Vzdělávání a MDGs

Více jak 100 milionu dětí žilo bez přístupu k základnímu vzdělání na přelomu tisíciletí a mezi nejvíce postižené regiony patří Subsaharská Afrika. Rozvojové regiony Latinské Ameriky či Střední Asie si vedly velmi dobře, načež má také důsledek socialistické politiky. V tab. č. 3 je přehledně ukázán stav v případě primárního vzdělání při započetí MDGs. Ve srovnání s roky 1990/2000 a 2012, které byly stanoveny jako výchozí data při projektování cílů tisíciletí do roku 2015. Přes nepopíratelný rozvoj v mnoha státech se rozvojové země přibližují k cíli pozvolna. Přesto většina regionu v roce 2007 dosahuje přes 90% školní docházky. Některé regiony jako je Východní Asie, Jihovýchodní Asie, Kavkaz se posunuly velice málo směrem k počtu chodících dětí v primárním vzdělání. Z původních víc jak 100 milionu (2000) nechodících dětí zůstalo něco přes 60 milionu (2012). Poslední zpráva o aktuálním stavu MDGs z roku 2014, působí již realističtější dojem. Největší zlepšení můžeme zaznamenat v Subsaharské Africe, kde nárůst chodících dětí do škol vzrostl o 18% mezi roky 2000 – 2012. Nicméně Subsaharská Afrika čelí stále velké výzvě i přes impozantní úspěch, vzhledem ke svému rychlému růstu populace. Ve srovnání s rokem

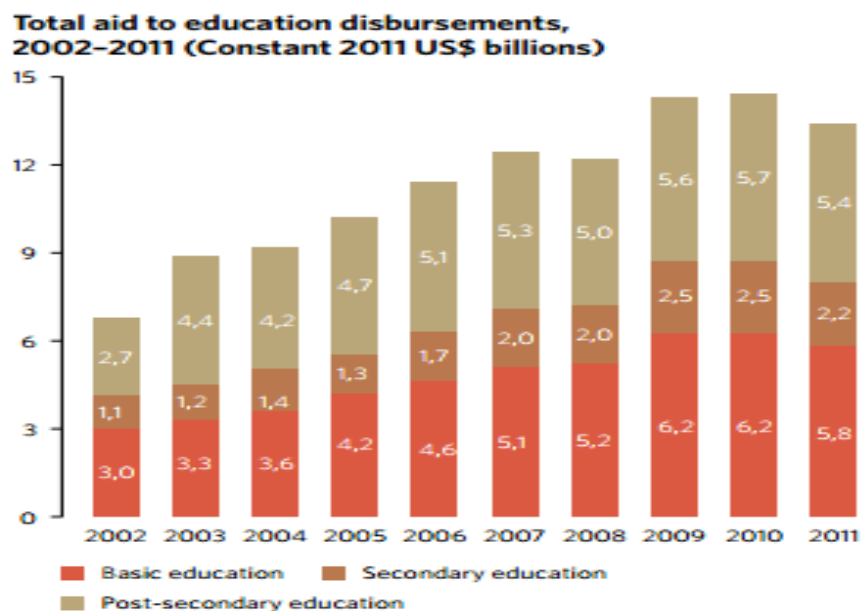
2000/2012 řada dětí nebyla tolik zasažena nedostatkem bydlení, které činí kolem 35%. Značná část regionu zažila v tomto období ozbrojené konflikty a řadu dalších mimořádných událostí vedoucích ke snížení docházky základní školy. Z tohoto důvodu i přes počet zapsaných dětí, který se zdvojnásobil, nedostalo na určená čísla a vidina rychlého nárůst se zpomalila. Ještě v roce 2012 bylo více jak 33 milionu dětí, které nebyly ve škole a z toho 56% dívek. Jak již bylo uvedeno, nejvíce jsou zasaženy děti v oblastech konfliktů a dívky z chudých venkovských domácností či děti se zdravotním postižením. Ukazuje se, že je to kolem 50% dětí

Obrázek č. 3: Odhadovaný podíl dětí navštěvujících základní školu v letech 1990/2000 a 2012 v procentech

mladšího školního věku, které díky těmto konfliktům nikdy nedosáhnou na základní vzdělání. Na subsaharskou Afriku připadá 44% těchto dětí, v Jižní Asii je kolem 19% a v Západní Asii

a Severní Africe okolo 14%. Chudoba, pohlaví a region jsou všudypřítomnými faktory související se školní docházkou¹².

Obrázek č.4 Celková finanční podpora na vzdělávání v letech 2002-2011 (uváděná v US\$ v miliardách)

Pro dosažení cíle univerzálního primárního vzdělávání v Subsaharské Africe do roku 2015, by muselo být zaznamenáno sedminásobné zrychlení současného vývoje (dle publikace Globalisation, Education and Development: Ideas, Actors and Dynamics).

Finanční náročnost je hlavní problémovou oblastí MDGs a to hlavně finanční náročnost každého cíle zvláště. Bez výrazného zlepšení v efektivitě financování vzdělávání v rozvojových zemích, nebude možné dosáhnout stanoveného cíle a proto je zapotřebí výrazného finančního navýšení zahraniční rozvojové spolupráce. K dosažení cíle univerzálního vzdělávání v roce 2015, bude podle agentury UNESCO zapotřebí navíc 9,1 mld. ročně.¹³

1.5 Role vzdělávání v Africe v rámci rozvojové spolupráce

„Odpůrcem vzdělání je nevdělanost.“

Německé přísloví

Vzdělání je jednou z mála možností, jak si zajistit dostatečné prostředky k proniknutí z obkludného kruhu chudoby. Je důležité k dosažení lepší životní úrovně a i přestože existují rozdíly napříč jednotlivými stupni vzdělání či světovými regiony, platí univerzální danost o pozitivním působení vzdělání na jakoukoliv sociální skupinu obyvatel. V souvislosti s chudými zeměmi ukazuje význam rostoucího vzdělání nárůst školní docházky. V případě základního vzdělávání od roku 1960 vzrostl průměrně z 66% na dnešních téměř 100% (sekundární vzdělávání ze 14% na 44%).¹⁴ Výsledky dopadu vzdělávání na blahobyt obyvatel jsou méně jasné a v mnoha případech se ukazuje, že standartní kauzality – čím vyšší vzdělání, tím lepší platové hodnocení, nefungují dostatečně v zemích s nízkými příjmy, tak jak je tomu ve vyspělých zemích. Tři hlavní důvody tohoto procesu, které představuje Lant Pritchett ve svém článku *Where Has All the Education Gone*.

Vzdělávání v rozvojových zemích produkuje odborníky, kteří jsou požadováni na trhu práce, ovšem postupem času, jejich práce přechází v uspokojování privátních potřeb. A namísto sociálně prospěšných aktivit, tato expanze vzdělávání přispívá pouze k lépe vzdělaným pirátům společnosti. Tempo růstu nabídky se značně liší pro vzdělané pracovní síly v jednotlivých zemích. Země vzdělávající větší procento populace, mohou zažívat rychlé snížení návratnosti ve vzdělání. V některých zemích bylo a je vzdělání enormně efektivní při přenášení znalostí a dovedností. V jiných zemích je téměř bez užitku a nepřispívá k žádným získaným speciálním dovednostem¹⁵. Proč je vzdělání v Africe tak důležité můžeme zaznamenat v mnoha bodech:

- Vzdělání pomáhá proti vykořisťování – ten kdo umí psát a číst, zná svá práva a může se bránit proti zkorumpovaným vládcům. Může se sdružovat s ostatními v různých spolicích a organizacích a vystupovat na veřejnosti.
- Vzdělání předchází nemocem – kampaně zaměřené na zdraví a ochranu přijímají lépe vzdělaní lidé než nevdělaní. Lidé umírají na HIV/AIDS, malárii, tuberkulózu

a náklady vynaložené na léky ničí rodiny. Nemocní chybí jako pracovní síla a ekonomika stagnuje.

- Vzdělání oživuje ekonomiku – výdělkem je možné utrácet peníze na spotřebu. Vzdělání má samo o sobě hodnotu. Přináší významné přínosy pro společnost i jedince.
- Vzdělání působí proti zločinu – každodenní příprava do školy, domácí úkoly dostatečně zaměstnává mladé lidi, aby nevysedávali na ulici a nekradli.
- Vzdělání snižuje porodnost – např. vzdělávání žen vede k redukování porodnosti¹⁶.
- Vzdělávání a jeho přínosy jsou podmíněny kontextem a proto musíme vzít v úvahu fakt,

že vzdělávací systém nelze chápat samostatně. Systém je nutno zakomponovat do kontextu, ve kterém se nachází a proto, abychom mohli dosáhnout znatelnější změny, je bezesporu nutné pozitivní fungování politiky a ekonomiky v zemi. Sociální kontext

je neméně důležitý, zejména v rozvojových zemích v zajištění rovnosti pohlaví¹⁷.

2 PODPORA ČESKÉ REPUBLIKY

Česká republika přijala řadu klíčových opatření směrem k jednotné zahraniční rozvojové spolupráci a díky těmto změnám je dnes ČR dárcovskou zemí. S využitím svých specifických zkušeností přispívá k odstranění chudoby a plnění rozvojových cílů tisíciletí a uvědomuje si své příslušnosti k rozvinuté části světa. Jako členský stát (EU), Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a také Organizace spojených národů (OSN) Česká republika cítí svůj odpovědnosti za řešení globálních problémů a projevuje solidaritu v chudých, málo rozvinutých zemích. Do rozvojové spolupráce se zapojují různé instituce financované ze státního rozpočtu. Instituce jsou státní, neziskové a soukromé. Mezi hlavní instituce řadíme:

- Národní instituce
- Vláda České republiky
- Ministerstvo zahraničních věcí ČR
- Ostatní ministerstva
- Rada pro zahraniční rozvojovou společnost
- Česká rozvojová agentura (ČRA)
- Ostatní instituce
- Soukromé firmy
- Nevládní organizace
- Akademický sektor
- Státní a příspěvkové organizace

2.1 Národní instituce

Mezi národní instituce řadíme vládu České republiky jako nejvyšší zákonný orgán. V rámci české rozvojové spolupráci plní rozhodovací a plánovací funkci a mezi její kompetence patří schvalování koncepce sektorové a teritoriální priority, dále střednědobé programy spolupráce s prioritními zeměmi a roční plány¹⁸.

Hlavním koordinátorem ČR je ministerstvo zahraničních věcí České republiky. V jeho rámci působí odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Zabývá se plánováním struktury,

objemu financí na zahraniční rozvojovou spolupráci, sestavováním ročních plánů rozvojových projektů, přípravou programů s prioritními zeměmi, projednáváním dohod s přijímacími zeměmi a koordinaci aktivit s EU, OECD a dalšími mezinárodními organizacemi, jejichž pomocí komunikuje s partnerskými zeměmi.

Do spolupráce a pomoci rozvojovým zemím je zapojeno 10 sektorových ministerstev: Ministerstvo mládeže a tělovýchovy (MZMT), Ministerstvo zahraničních věcí (MZV), Ministerstvo financí (MF), Ministerstvo životního prostředí (MŽP), Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), Ministerstvo zdravotnictví (MZd), Ministerstvo zemědělství (MZe), Ministerstvo dopravy (MD), Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), Ministerstvo vnitra (MZ).

Dalšími koordinačními orgány je Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci. Úkolem rady je zajistit, aby cíle a priority zahraniční rozvojové spolupráce, byly v souladu s mezinárodními požadavky a zajišťuje koordinaci a koherenci zahraniční rozvojové spolupráce. Mezi její kompetence patří zejména předkládání k doporučení k uskutečňování rozvojové spolupráce a projednává dokumenty schválené radou ministrů EU.

K 1. lednu 2008 byla zřízena Česká rozvojová agentura jako organizační složka státu. Agentura působí v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce České republiky jako implementační agentura a plní úkoly zejména pro přípravu a realizaci bilaterálních projektů ZRS v souladu s usnesením vlády č. 1070/2007 o transformaci systému ZRS ČR. Transformace navazuje na úkoly a činnosti systému ZRS, které plnilo velmi důležitou vzdělávací, poradní a komunikační funkci.

2.2 Ostatní instituce

Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci byla zformována v ČR v roce 2007. Platforma je členem rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci a mezi její cíle patří: podporovat dlouhodobé investice v rozvojových zemích, prosadit programy rozvojové spolupráce v partnerství veřejného a soukromého sektoru a zvyšovat úspěšnou účast českých firem v projektech rozvojové pomoci a spolupráce.

České fórum pro rozvojovou spolupráci (FoRS) je od roku 2003 členem CONCORD. Organizace zastupuje více než 1600 jednotlivých nevládních rozvojových organizací především ve vztahu k Evropské komisi a vůči dalším mezinárodním strukturám. Usiluje

o transparentní komunikaci mezi Evropskou komisí a zástupci občanské společnosti ve věcech rozvojové spolupráce a vytváří společná stanoviska evropských nevládních organizací. FoRS se účastní několika činností, mezi které patří Development Education Forum –sleduje potřeby rozvojového vzdělávání a rozvojové osvěty v EU.¹⁹

Akademický sektor zastupují vysoké školy podílející se na rozvojové spolupráci. Důležitou akcí vysokých škol je informování širší veřejnosti o rozvojové spolupráci a modernizace různého typu na všech úrovních školství v rozvojových zemích.

Státní a příspěvkové organizace jsou nedílnou součástí rozvojové spolupráce ČR a jejich nejdůležitějšími aktéry jsou výzkumné ústavy.

2.3 Neziskové organizace v ČR

Organizace působící v neziskovém sektoru, jako organizace charakteru právnické osoby, která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání, definuje zákon č. 586/1992 Sb. O dani z příjmu §18, odstavec 7. Neziskové organizace mají své charakteristické dělicí znaky a jejich rozmanitost poslání a cílů, předurčuje autory odborných publikací, k členění neziskových organizací do skupin. Můžeme je systematizovat do následujících znaků²⁰.

Kritérium Globálního charakteru poslání

- Organizace vzájemně prospěšné – založeny za účelem vzájemné podpory občanů. Jsou spjaty společným zájmem a jejich posláním by se dalo charakterizovat jako uspokojení vlastních zájmů.
- Organizace veřejně prospěšné – založeny za účelem poslání spočívajícím v produkci smíšených a veřejných statků.

Kritérium zakladatele

- Veřejnoprávní organizace – založeny veřejnou správou nebo samosprávou
- Soukromoprávní organizace – založeny soukromou nebo právnickou osobou
- Veřejnoprávní organizace – založeny ze zákona pro výkon účelu určit veřejné služby
- Kritérium charakteristiky realizovaných činností
- Se společnými znaky pro všechny typy neziskových organizací - právnické osoby, nezaloženy za účelem podnikání ani produkce zisku. Uspokojují potřeby občanů a mohou být financovány z veřejných rozpočtů.

- Se společnými znaky jen pro soukromé neziskové organizace - autonomie k vnějšímu okolí povolena ze zákona. Členství je realizováno na základě dobrovolnosti.
- Kritérium financování
- Organizace financování zcela z veřejných rozpočtů
- Organizace financování částečně z veřejných rozpočtů
- Organizace financované převážně ze soukromých zdrojů
- Organizace financované především z výsledků své činnosti

2.4 Obecně prospěšné společnosti

Upravuje zákon 68/2013 Sb. o změně právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost. Ve znění pozdějších předpisů o sdružování občanů a dle tohoto zákona mají občané právo se svobodně sdružovat bez povolení státního orgánu. Zákon se netýká církví a náboženských společností, politických stran a hnutí, armády, policie, justice, výdělečné činnosti a výkonu povolání. Obecně prospěšnou společnost registruje Ministerstvo vnitra ČR, je samostatnou právnickou osobou s přiděleným identifikačním číslem, které vydává Český statistický úřad. Podle zákona 563/1991 Sb. a navazujících pokynů Ministerstva financí, je vedeno účetnictví a členy mohou být jak fyzické, tak i právnické osoby. Obecně prospěšné společnosti se mohou sdružovat za určitým důvodem, nejsou zakládána za účelem zisku, ale za účelem uspokojování zájmů svých členů a občanů v okolí. Hospodaření společnosti je řízeno obecnými předpisy. Vše, co není právně upraveno, musí být zakotveno ve stanovách. Financování společností je různé, jejich zdrojem mohou být vybírané členské poplatky, výnosy z vlastního majetku a vlastních činností, dotace ze státního rozpočtu rozdělované prostřednictvím resortních ministerstev, dotace z rozpočtu místních samospráv, dary právnických a fyzických osob z ČR a ze zahraničí. Finanční podpora je také vyžívána od zahraničních a tuzemských nadací. Obecně prospěšná společnost zaniká rozhodnutím Ministerstva vnitra nebo rozhodnutím členů, může být sloučeno s jiným občanským sdružením, tak, že vznikne jiné nebo jedno zanikne, aby druhé mohlo pokračovat.

2.5 ADRA

Mezinárodní humanitární organizace poskytující pomoc lidem v nouzi. Je součástí mezinárodní sítě organizací ADRA. V České republice působí od roku 1992. Do roku 2013 byla občanským sdružením, ale v souvislosti se změnou občanského zákoníku je nyní obecně prospěšnou společností a patří mezi největší organizace ČR poskytující humanitární, sociální a rozvojovou spolupráci v zahraničí i u nás. Nadace se ve svých počátcích soustředila na distribuci materiální, potravinové pomoci v zemích postižených přírodní katastrofou nebo válečným konfliktem. Pomáhá jak v České republice, tak i v ostatních rozvojových zemích. Je členem Fóra dárců²¹ a kromě vlastních programů realizuje Nadaci ADRA grantový program určený projektům na podporu dobrovolnictví. Mezinárodní organizace ADRA působí ve více než 125 zemích světa. Poskytuje okamžitou mimořádnou, humanitární pomoc v zahraničí a zároveň realizuje dlouhodobé rozvojové projekty (přístup ke vzdělávání, chudoba, potravinová bezpečnost aj.) jejichž cílem je pomoci lidem žijících v chudobě a ve špatně žijících podmínkách. Usilují o udržitelné řešení problémů v rozvojových zemích. Projekty mohou mít podobu nejen finanční, ale i materiální. Na rozdíl od humanitární pomoci je zde kladen velký důraz na předávání zkušeností a znalostí. V České republice se mimo jiné věnuje globálnímu rozvojovému vzdělávání. Vede žáky i studenty k zájmu o globální témata (přístup ke vzdělávání, migrace, chudoba, spravedlivý obchod, lidská práva aj.). Spolupracuje s dalšími organizacemi v rámci platforem na národní i mezinárodní úrovni:

- Mezinárodní síť ADRA International
- VOICE (Voluntary Organisations in Cooperation in Emergencies)
- FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci
- Klimatická koalice
- Česko proti chudobě
- AVPO (Asociace veřejně prospěšných organizací)

Nadace společně s ostatními členskými organizacemi podepsala Etický kodex nadací a jako jedna z prvních získala Znamku kvality. K hlavním příjmům nadace patří zejména finanční dary od domácích dárců (jednotlivců a firem), výnosů nadačního jmění, formou veřejných sbírek, dárcovských SMS zpráv, benefičních koncertů a dědictví.

Jeden z projektů v pomoci ve vzdělávání byl projekt rekonstrukce školy v Itibu (hlavní město Nairobi). Cílem tohoto projektu bylo najít oblast, která patří k nejohroženějším a nejchudším v zemi. Odhaduje se, že je zde nakaženo virem HIV téměř patnáct procent obyvatelstva. Obyvatelstvo se potýká s problémem opuštěných dětí a vysokou negramotností. V únoru 2011 zástupci ADRA podepsali s ředitelem školy v keňském Itibu smlouvu o podpoře vzdělávání školy v Itibu. Objekt leží na pozemku o rozloze 1,4 hektaru a navštěvuje jej 650 žáků. Mimo zkvalitnění studijních podmínek a personálu se zprostředkovala i pravidelná lékařská péče a budou zprostředkovány pravidelné preventivní prohlídky. Do projektu byli zapojeni místní drobné stavební firmy a řemeslníci. Někteří z nich cestují za prací stovky kilometrů. Ostatní obyvatelé a rodinný příslušníci mají možnost zapojení do oblastí ve školních a preventivních programech. Všechny aktivity jsou od začátku projektu financovány z příspěvků drobných dárců, sponzorů a z veřejných sbírek. V projektu se počítá nejen s vybavením tříd dosud neexistujícími učebnicemi a učebními pomůckami. Projekt byl uskutečněn za finanční podpory Bankovního institutu Vysoké školy v Praze, který finančně podpořil rekonstrukci budov, přívod vodovodu, rozvod elektřiny do všech budov a učeben a modernizaci toalet²².

2.6 Člověk v tísní

Organizace vznikla v roce 1992 v okruhu válečných zpravodajů a novinářů věnujících se zahraničí. Nespokojily se přínosem informací do ČR a začali vyvážet ven pomoc, čímž se postupně společnost změnila na profesionální humanitární organizaci s cílem pomáhat v krizových oblastech. Člověk v tísní je nevládní nezisková organizace vycházející s myšlenek svobody, humanismu a rovnosti, považující lidskou důstojnost za základní hodnoty. Je součástí občanské společnosti a její aktivity vychází z osobní iniciativy svých zaměstnanců a dobrovolníků. Angažuje se v České republice i v zahraničí ve spolupráci jednotlivců, firem, vlád i mezinárodních institucí.

K hlavním zdrojům příjmu Člověka v tísní patří prostředky z EU, státní rozpočet, dále prostředky zahraničních vlád a agentur OSN dary od firem či jednotlivců a také prostředky jiných donorů.

- Agentury OSN a IOM – patří sem zejména WFP (World Food programme), UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), UNDP (United Nations Development Programme)
- Vláda ČR a prostředky samospráv – dotace a veřejné zakázky od všech subjektů, které v rámci celé České republiky jsou rozdělovány v rámci rozpočtů
- Nadace a nevládní organizace – dlouhodobá spolupráce v české republice i v zahraničí s nadacemi a dalšími velkými neziskovými organizacemi. Důležité subjekty financující konkrétní projekty: NED (national Endowment for Democracy) British Council
- Prostředky EU – zdroje zahrnují prostředky získané přímo z fondů EU, dále zdroje získané prostřednictvím implementačních agentur Unie
- Příjmy od jednotlivců a firem – výnosy z veřejných sbírek, dary právnických osob, dary fyzických osob a dary jiné formy
- Ostatní příjmy – spadají sem příjmy, které nepatří do jiné uvedené skupiny: tržby za vlastní výroby, kursové zisky a plnění od pojišťoven

Nadace ve spolupráci s Junákem – svaz skautek a skautů vybírá peníze (formou vybírání do kasiček) na stavbu škol v Africe. Sbíre výrazně přispívají i charitativní běhy žáků českých základních a středních škol. Od roku 2004, kdy tento projekt běží, se díky příspěvkům dárců podařilo postavit patnáct škol v Africe- Etiopii. Je to část země s vysokou negramotností a potýká se s vysokým procentem chudoby, kde dle odhadu až polovina dětí nenavštěvuje základní školu²³.

2.7 Český výbor pro UNICEF

UNICEF Dětský fond OSN je hlavní světovou organizací, která se zabývá ochranou a zlepšováním životních podmínek dětí. Podporuje k všestrannému rozvoji dítěte. Trvale pracuje ve více než 190 zemích, aby těm nejpotřebnějším poskytl okamžitou humanitární pomoc a dlouhodobý rozvoj v oblastech zdravotní péče, vzdělávání a ochrany dětí. Celosvětová působnost fondu UNICEF, umožňuje široce využít znalostí a zkušeností spojených s pomocí dětem – 85% pracovníků UNICEF pracuje přímo v oblastech, kam pomoc směřuje a je zapotřebí zasáhnout. Programy na pomoc dětem jsou financovány z fondu OSN a hlavně

z dobrovolných příspěvků, prodeje panenek, pohlednic, dárkového zboží s logem UNICEF, benefičních koncertů a dobrovolných činností mateřských škol, základních i středních škol.

Veškerá činnost fondu je vedena s přesvědčením, že zdravý vývoj a péče o dítě je nejdůležitějším základem dalšího vývoje, jako je výživa, vzdělávání nebo ochrana před vykořisťováním. Protože správná péče v raném věku je nejdůležitějším základem pro budoucnost člověka, UNICEF prosazuje opatření, která dětem umožňují co nejlepší start do života. Podporuje vzdělávání dívek a zajišťuje, aby se jim dostalo stejného základního vzdělávání jako chlapcům. Dětský fond podporuje Úmluvu o právech dítěte, snaží se o dosažení Rozvojových cílů tisíciletí (Millennium Development Goals), usiluje o mír a bezpečí a o dosažení pokroku v Chartě Spojených národů. Mezi dlouhodobé programy pomoci patří vzdělávání, které je dáno těmito cíli:

- Zpřístupnit vzdělání všem dětem, bez rozdílu pohlaví, rasy a původu
- Dosáhnout toho, aby každé dítě mělo alespoň základní vzdělání
- Zlepšit kvalitu výuky
- Zvýšit povědomí o potřebě a důležitosti vzdělání

Mezi dlouhodobé programy pomoci patří vzdělávání, které je dáno těmito cíli:

- Zpřístupnit vzdělání všem dětem, bez rozdílu pohlaví, rasy a původu
- Dosáhnout toho, aby každé dítě mělo alespoň základní vzdělání
- Zlepšit kvalitu výuky
- Zvýšit povědomí o potřebě a důležitosti vzdělání²⁴

K základnímu vzdělání a rovnosti pohlaví přistupuje UNICEF s velkou zodpovědností a to zejména v Subsaharské Africe, kde je právo vzdělání odepřeno každému třetímu dítěti. Na podporu dostupnosti vzdělání UNICEF rozvíjí projekty tzv. „Škol přátelských k dětem“ (Child Friendly Schools - CFS). Ty umožňují dětem získat základní vzdělání a znalosti potřebné pro kvalitnější život. V těchto nízko-nákladových školách vybavených pitnou vodou a oddělenými toaletami, není nutnost nosit uniformu a hlavně se neplatí školné. Hlavní myšlenkou projektu je zapojení místní komunity do stavby školy – školy si staví sami vesničané a UNICEF jim poskytuje stavební materiál, nářadí, zajistí přípravu učitelů, vybavení škol jednoduchým nábytkem a učebnicemi. V Africe je tento projekt známý zejména pod názvem „Školy pro Afriku“ ve spolupráci UNICEF s nadací Nelsona Mandely. Je zaměřen na zpřístupnění školní docházky pro nejvíce znevýhodněné děti. Na stejném principu jsou

zřizovány neformální komunitní školy. Jsou určeného děti, které musejí pracovat. Právo dětí na vzdělání a význam vzdělání při rozvoji potenciálu přispívajícího k národnímu rozvoji získaly celosvětové uznání a tento úspěch se odráží v Rozvojových cílech tisíciletí, jež volají po dosažení úplného základního vzdělání a rovnosti pohlaví ve vzdělání do roku 2015.

Důležitá je podpora obecné definice „Školy přátelské dětem“ ve snaze vyřešit některé hlavní překážky:

- Nedostatek bezpečného školního prostředí – v rámci školy i pro děti, které musí chodit dlouhé vzdálenosti
- Nedostatečné množství učebnic či vyškolených učitelů
- Špatné hygienické zařízení a nedostatek čisté vody
- Praktiky a víra, které komplikují zpřístupnění základního vzdělání pro dívky
- Diskriminace dívek a siroteků v rámci vzdělávacího systému
- Špatné nutriční hodnoty, stav, špatné zdraví

UNICEF a jeho partneři spolupracují s vládami a obcemi v 11 subsaharských afrických zemích. Mezi tyto země patří: Burkina Faso, Angola, Etiopie, Madagaskar, Malawi, Mali, Niger, Mosambik, Rwanda, Jihoafrická republika Zimbabwe. Zde se snaží vytvořit školy, kde se děti mohou učit, hrát a mít vhodné hygienické podmínky včetně přístupu k pitné vodě.

Projekt školy pro Afriku je klíčovým stavebním kamenem v úsilí OSN. Jedná se o dosažení rozvojového cíle tisíciletí číslo dvě: Všeobecné základní vzdělání. Tento druhý projekt byl spuštěn v roce 2010 – 2013 a významnou měrou přispívá k odkazu Nelsona Mandely pro výchovu a vzdělávání dětí v Africe, pro boj proti chudobě a to zejména ve venkovských oblastí²⁵.

„Ve třech Afrických zemích jsem navštívil základní školy podporované Školami pro Afriku. Když vidíte entuziasmus a vůli těch dětí učit se, ujít vzdálenost větší než 5 kilometrů, aby se dostaly do školy, když vidíte, jak po 6 letech vzdělávání tyto děti získávají na sebevědomí, začnete věřit slovům Nelsona Mandely: „Vzdělání je klíčem ke všemu: k lidské důstojnosti, prosperitě a ke zdraví a je také základnou pro jakýkoliv demokratický vývoj. Vzdělání je nejsilnější zbraní a prostředkem změny k lepšímu v jakékoliv společnosti.“

Peter Krämer, zakladatel, partner a dárce projektu Školy pro Afriku

3 VIZE, POSLÁNÍ A CÍLE NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Formulace vize a vypracování úspěšného strategického plánu je nezbytným krokem pro úspěšné uplatnění poslání neziskových organizací. Formulaci vize je typická svým vhladem do budoucnosti, je srozumitelná, může ji sdílet více organizací, má neměnný stav a také má krátkou definici, která definuje zaměření organizace. Poslání oproti vizi je konkrétnější a vede k předpokládanému užitku. Poslání neziskové organizace by mělo být originální a mělo by vycházet z její základní filozofie. Mělo by ctít morální zásady, musí být konkrétní a srozumitelné a zaměřené na skutečný cíl dané organizace. Prostřednictvím funkcí je naplňováno poslání organizace a funkce se naplňují činnostmi. Jejich výsledkem je produkce statků nebo podmínky pro produkci statků. Primární funkce neboli hlavní funkce, souvisí s diferencovaným posláním. Jejich obsah je velmi rozmanitý a někdy obtížně definovatelný. Mezi sekundární funkce řadíme ty, které vytvářejí podmínky pro produkci statků. Oproti funkcím primárním mají tyto funkce ve všech neziskových organizacích stejnou strukturu. Plní funkci správní, personální, funkci komplexního hospodaření a provozní. Mezi vůdčí hodnoty řadíme solidaritu, spravedlnost, dobrovolnost a filantropii. Jedná se o typ zájmu skupiny lidí stimulované posláním a ideou²⁶. Lépe řečeno tyto organizace jsou tady proto, aby obrátily život jednotlivce k lepšímu, změnily společnost a také proto jsou nedílnou součástí života civilizace. Významným faktorem pro existenci a neziskových organizací je princip dobrovolné práce, což je činnost, kterou dobrovolník vykonává ve prospěch druhých.

3.1 Vize, poslání a cíle Adra

Nadace ADRA naplňuje poslání mezinárodní organizace ADRA. Poslání je vloženo přímo do jejího loga a vyjadřuje zároveň přání i poslání ve třech postavičkách obepínající zeměkouli. Být v roli prostředníka, spojit dohromady ty, kteří pomoc potřebují a ty, kteří ji poskytují. Nabídnout jim služby a říct jim o sobě, že jsou tady pro ně. Posláním organizace je:

- Vysílat dobrovolníky do sociálních a zdravotních zařízení
- Získávat a školit zájemce o dobrovolnickou činnost
- Koordinovat a vést činnost dobrovolníků
- Poskytovat pomoc při organizaci firemního dobrovolnictví

- Šířit myšlenku dobrovolnictví mezi širokou veřejnost

Organizace si klade za cíl přispívat svou činností ke zvyšování úrovně života a zdraví obyvatel. Cílem je pomáhající a potřebný člověk.²⁷

3.2 Vize, poslání a cíle Člověk v tísni

Vizi Člověka v tísni je svět, ve kterém lidé svobodně rozhodují o svých životech. Svět, ve kterém lidé nejsou omezeni chudobou, nevzdělaností, nesvobodnou společností a diskriminací. Společnost klade důraz na tyto hodnoty:

- Svoboda a demokracie – úsilí o svobodné prostředí a demokracie, které umožňují naplňovat tuto vizi.
- Nestrannost a neutralita – pomoc je poskytována na základě potřeb a možnosti efektivně pomáhat. Činnost není řízena na základě jiné instituce a není akceptována k vojenským, náboženským nebo jiným cílům.
- Zodpovědnost a transparentnost – klade důraz na kvalitu a hlásí se k výsledkům své práce. Zodpovídá se jak donátorům, tak příjemcům pomoci.
- Respekt – snaha podporovat místní iniciativy, k jiným kulturám přistupovat s respektem či pokorou
- Efektivita, kvalita a kreativita – dosahování maximální efektivity, snaha o pragmatický přístup a hledání inovativních a kreativních řešení.
- Partnerství a koordinace – konstruktivní spolupráce s místními obyvateli, úřady a komunitami.
- Étos – identitu tvoří zejména zaměstnanci, důležití jsou motivovaní zaměstnanci, odhodlaní, schopní a kreativní, kteří se identifikují s hodnotami společnosti.
- Nediskriminace – odmítá tolerovat přímou či nepřímou diskriminaci na základě jejich náboženství, věku, pohlaví a etnicity²⁸.

3.3 Vize, poslání a cíle dětského fondu UNICEF

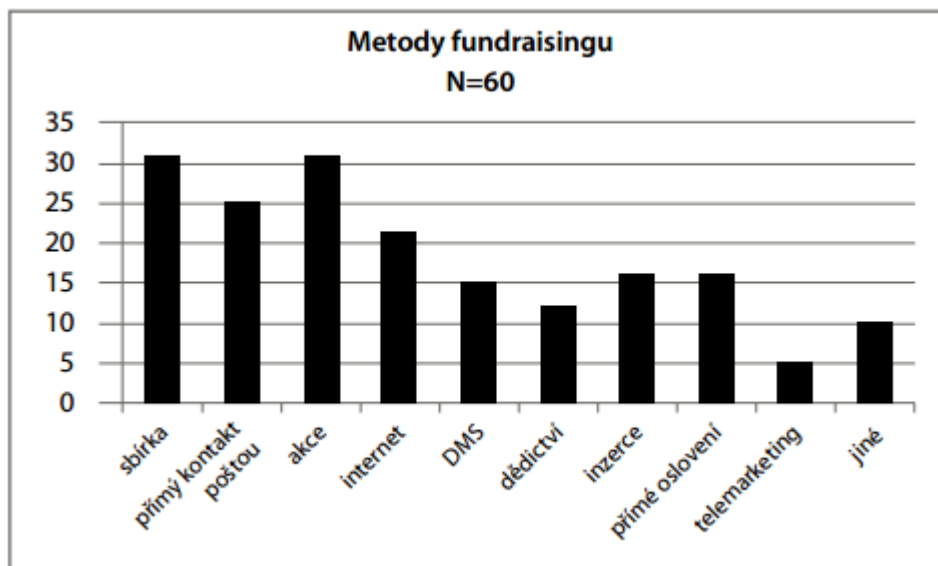
Veškerá činnost UNICEF je vedena přesvědčením, že zdravý vývoj dětí a péče o ně jsou základní podmínkou rozvoje lidstva. Dětský fond UNICEF byl založen s cílem podílet se na

vymýcení překážek, jako je násilí, nemoci, chudoba a diskriminace. Poslání, které UNICEF má jsou:

- Opatření, která dětem umožňují co nejlepší start do života.
- Podporuje vzdělávání dívek a zajišťuje, aby se jim stejně jako chlapcům dostalo vzdělání.
- Zasaduje se o to, aby byly všechny děti proočkovány proti základním dětským chorobám, aby byly dobře živeny a neumíraly pro nedostatek potravy. Aktivní prevence šíření HIV/AIDS mezi mladými lidmi.
- Zapojuje všechny do budování bezpečného prostředí pro děti.
- Pomáhá a je připraven pomáhat v krizových situacích a kdekoli tam, kde je to zapotřebí.
- Podporuje Úmluvu o právech dítěte a jeho cílem je zajistit rovnost pro všechny, kdo jsou diskriminováni.
- Snaží se o dosažení pokroku nastíněného v Chartě Spojených národů a Rozvojových cílů tisíciletí. Usiluje, aby sliby dané dětem byly plněny a aby byl každý za jejich plnění zodpovědný²⁹.

4 FINANCOVÁNÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Fundraising je zavedený pojem pro získávání finančních a nefinančních prostředků pro neziskové organizace. Je o hledání zdrojů pro potřeby organizací občanské společnosti. Metody fundraisingu jsou v České republice poměrně konzervativní a získávání darů je převážně prostřednictvím veřejných sbírek. Význam veřejných sbírek v posledních letech značně poklesl, avšak stále účinně fungují v případě humanitárních krizových situací. Existuje jen málo známých dobročinných organizací, které dále organizují celonárodní sbírky provázené mediálními kampaněmi a využívají dalších metod fundraisingu jako jsou dražby a jiné akce. Některé z nich jsou velmi úspěšné a získávají statisícové, dokonce milionové částky. Jen hrstka nevládních organizací provozuje program přímého mailingu. Přímé oslovení se osvědčilo pro získávání pravidelných dárců³⁰. Koalice za snadné dárcovství provedla v roce 2010 průzkum mezi 60 nevládními organizacemi s praxí individuálního fundraisingu. Mezi používané metody fundraisingu v České republice patří také internet, telemarketing, přímý kontakt, dědictví, inzerce, benefiční koncerty, pošta a jiné (viz. obrázek č.3)

Obrázek č. 5 Metody fundraisingu používané v České republice.
Zdroj: Průzkum koalice za snadné dárcovství 2010

Pro dlouhodobou udržitelnost neziskové organizace je důležitá určitá diverzifikace finančních zdrojů. Přesto hlavní finanční podporou stále zůstávají veřejné rozpočty. Ty tvoří více než třetinu jejich zdrojů. S velikostí organizace stoupá závislost na tomto zdroji. S dlouhodobou

udržitelostí a stabilitou občanského sektoru se pojí termín vícezdrojové financování neziskových organizací. Prostředky jsou získávány z většího množství zdrojů, čímž neziskové organizace při výpadku jednoho ze zdrojů, diverzifikují riziko a překonávají krizové situace. Zdroje neziskových organizací dělíme dle různých kritérií a mezi nejpoužívanější řadíme:

- Samofinancování
- Individuální dárci
- Firemní dárcovství
- Nadace, nadační fondy
- Státní instituce a samospráva³¹

4.1 Samofinancování

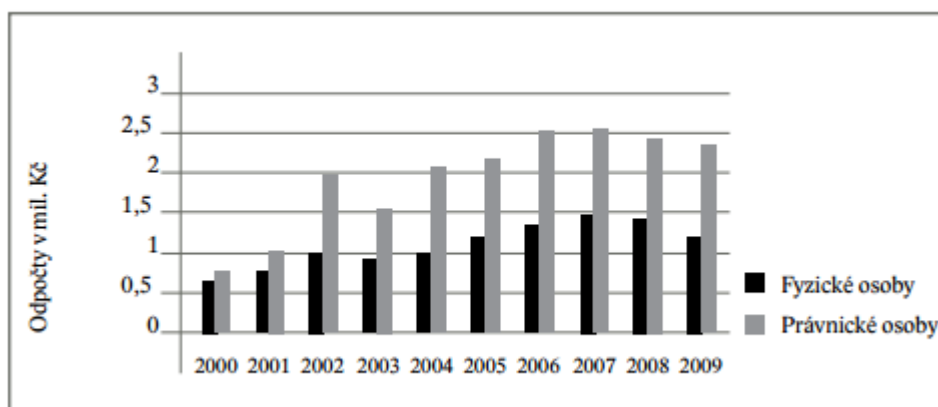
Financování neboli samofinancování neziskové organizace ze zisku vytvořeno samotnou organizací může mít různé formy. Mezi nejznámější řadíme³²:

- Příjmy z pronájmu vlastního majetku
- Prodej vlastních výrobků
- Finanční investování - příjmy z dividend
- Využití nehmotného - majetku propůjčení svého jména pro účely reklamy
- Dobrovolná práce členů organizace

U organizace může dojít k odklonu od původního poslání. Ke snížení kvality nebo rozsahu poskytovaných služeb v hlavní činnosti. Samofinancování je pouze doplňkem ostatních zdrojů a nemůže nahradit jiné zdroje neziskových organizací. Jedná se například o různé benefiční akce. Dárci podporují organizaci prostřednictvím zaplacení vstupného na sportovní, zábavnou či kulturní akci.

4.2 Individuální dárci

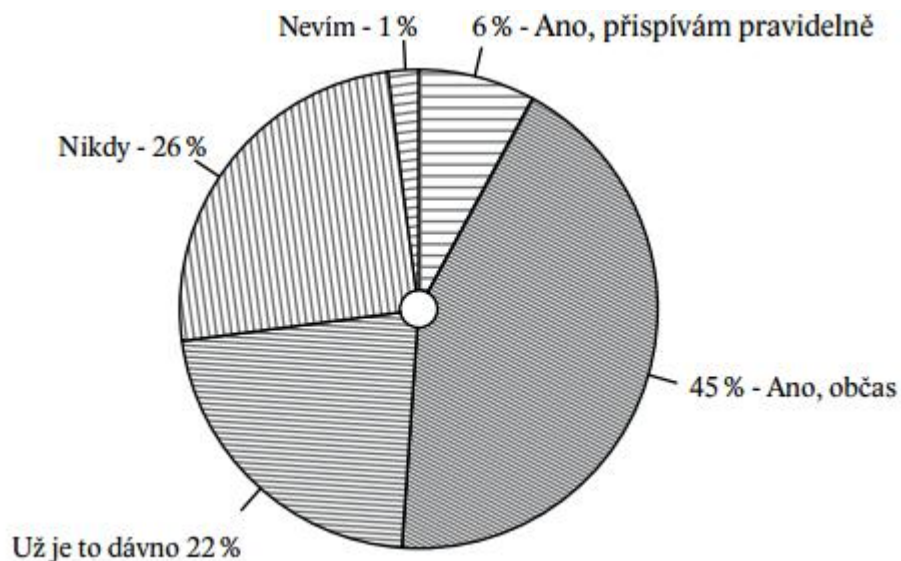
Dárcovství je alternativní součást podpory nestátních neziskových organizací a její dárci mohou přispět k fungování vybraného projektu. V případě dárcovství může fyzická i právnická osoba použít odečitatelnou položku. U fyzických osob činí minimální dar 2% daňového základu nebo 1000 Kč, maximální odečitatelnou částkou je 10% daňového základu za zdaňovací období.

Obrázek č.6: Daňové odpočty na dobročinné účely v České republice.
Zdroj: Ministerstvo financí České republiky

Minimální dar u obchodních společností činí 2000 Kč a maximum je 5% daňového základu. Příslušná nevládní organizace vydává dárci písemné potvrzení o přijetí daru, které bude přílohou dárcova zdanění. Z průzkumů vyplývá, že dárci v České republice jsou štedřejší, než v předešlých letech. V roce 2010 nadace Charities Aid Foundation sestavila World Giving Index, kde se Česká republika umístila v druhé polovině hodnocených zemí – 81. místo ze 153 zemí. Průzkum odhalil, že v posledních měsících přispělo 31% respondentů na charitu. Organizace Via Foundation provedla v roce 2009 průzkum mezi 800 respondenty, zahrnující otázky týkající se přístupu k poskytování darů. Pouhá čtvrtina respondentů na charitu nikdy nepřispěla, kdežto 6% respondentů přispívá pravidelně (viz. obrázek č. 4).

Způsob poskytování darů prokazuje, že nejoblíbenější metodou je dárcovství prostřednictvím SMS. Služba dárcovských zpráv – Donor message service DMS, je zavedený systém, díky němuž nevládní organizace provozují veřejnou sbírku. Obdrží speciální heslo pro přijímání darů stejné pro všechny mobilní operátory. Zaslání jedné DMS stojí 30 Kč, nevládní organizaci náleží 90%. Ačkoliv je tato služba anonymní, usnadnila, zpopularizovala a až dosud pomohla nevládním organizacím získat na darech téměř 345 mil. Kč.

Obrázek č.7: Přispěli jste někdy na charitu?
Zdroj:Průzkum Via Foundation 2009 (800 respondentů)

V roce 2003 nevládní organizace společně založily koalici za snadné dárcovství. Jejím cílem bylo dosáhnout toho, aby se náš zkomplikovaný bankovní systém přizpůsobil potřebám nevládních organizací a dárců. V důsledku tohoto kooperačního úsilí došlo ke změnám v přijímání přímého inkasa přímo od nevládních organizací. V poslední době mnohé nevládní organizace považují za nástroj s výborným potenciálem v dárcovství využití internetu. V současnosti probíhají v České republice dva velké dárcovské projekty zaměřené na financování - Daruj správně (www.darujspravne.cz) – online darovací portál spravovaný organizací Donors Forum. Portál je soustředěný na dárci, kteří si mohou vybrat nevládní organizaci. Druhý projekt Darujme.cz nabízí nevládním organizacím snadný způsob, jak přijímat online platby. Platby jsou přijímány přímo na svých webových stránkách prostřednictvím platebních nástrojů³³.

4.3 Firemní dárcovství

Skupina, která si vybuodovala svůj grantový systém. Patří sem podniky a velké firmy. Neziskové organizace většinou žádají o finanční podporu písemnou žádostí. Nabízejí možnost

ukázat se v požadovaném kontextu a popisem projektu oslovit vymezenou cílovou skupinu. Firmy poskytují nejen finance, ale také služby, které neziskové organizace ocení. Organizace mohou svou podporu vyjádřit jak sponzoringem, tak i darem, kterým se rozumí bezúplatný převod majetku, realizován na základě darovací smlouvy dle občanského zákoníku³⁴. Sponzoring je založen na poskytnutí propagační a reklamní služby neziskovou organizací sponzorovi. Sponzorským příspěvkem je potom platba za poskytnutí služeb.

4.4 Nadace a nadační fondy

Úprava zákona o nadacích a nadačních fondech k 1. 1. 2014 byla nahrazena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Nadace mohou být založeny k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Název nadace zůstává stále povinností dle NOZ včetně zachování názvu nadační fond. Kromě toho NOZ stanoví, aby pravidelnou součástí názvu nadace bylo označení účelu nadace. Jsou definované jako účelové sdružení majetku zřízené zakladatelem neb zakladateli za účelem dosahování obecně prospěšných cílů. V současné době je registrováno 400 nadací v České republice. Hlavním limitujícím faktorem pro nárůst tohoto počtu je zákonem stanovená povinnost minimálního nadačního jmění, stanovené ve výši 500 000 Kč. Nadace tvoří přibližně 1% českých neziskových organizací a velká řada nadací v naší republice pracuje na bázi dobrovolnosti³⁵. Hlavními zdroji nadačních fondů a nadací jsou dary od soukromých subjektů, veřejné sbírky, výnosy z vlastního majetku a vlastní činnosti. V 90. letech se v České republice po sametové revoluci objevili lidé nazývaní mecenáši, kteří získali majetek. Tito lidé měli zájem na rozvoji občanské společnosti a chtěli podpořit veřejně prospěšné aktivity, charitativní akce a nadace či nadační fondy. Slovo mecenáš bylo v české republice dlouho nepoužívané a podle naučného slovníku je mecenáš ten, kdo podporuje kulturní a zejména společenská témata. V průběhu let se tento význam posunul a za mecenáše označujeme člověka, který podporuje nadaci či jinak obecně prospěšnou aktivitu³⁶.

4.5 Státní instituce a samospráva

Neziskové organizace mohou získat finanční prostředky z:

- Rozpočtů kapitol
- Státního rozpočty
- Rozpočtů krajů, obcí a státních fondů
- Formou dotací

Základem je vyhlášení konkrétního program nebo úkolu, na které stát přispěje. Většinou je odvedeno 10% z vytvořeného zisku. K přímému financování patří příjem z veřejných zakázek při poskytování a zajišťování veřejných služeb. Tyto formy patří k přímým formám neziskového sektoru. K nepřímým formám v České republice patří systém daňových úlev, nebo úlevy od poplatků, poskytované obecnými, městskými a krajskými úřady. Největší zkušeností jsou u dotací ze státního rozpočtu občanským sdružením na poskytování obecně prospěšných prací³⁷.

5 PODPORA OSN

Vzdělávání je prioritním tématem všech mezinárodních organizací rozvoje. Především Spojených národů a proto v New Yorku v září roku 2000 Valné shromáždění OSN přijalo ambiciózní projekt. Od dob Marshallova plánu snad dosud největší projekt „Miléniovou deklarací“. K deklaraci se přihlásilo 147 členských zemí OSN. Počátky rozvojové politiky jsou spojeny s naplňováním Článku 55 charty Spojených národů. Valné shromáždění OSN vyhlásilo od roku 1960 pět rozvojových dekád OSN. Jejich konkrétní zaměření je na mezinárodní akce podporující rozvoj, které v posledních letech probíhají prostřednictvím rámce rozvojové politiky stanovené Deklarací tisíciletí OSN. Dnešní organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) patří mezi hlavní poskytovatele rozvojové pomoci. OECD založili Skupinu pro rozvojovou pomoc (DAC), jejíž hlavním úkolem je získávání a shromažďování údajů o průběhu pomoci. DAC představuje hlavní fórum bilaterálních dárců a v současnosti má 23 členů. Výbor těsně spolupracuje s dalšími klíčovými mezinárodními dárci.³⁸ OSN přijalo ambiciózní projekt tzv. Milleniova deklarace. Tento projekt má stanovené jasné cílové oblasti, na které by se mělo světové společenství do roku 2015 soustředit. Objevuje se zde také téma na vzdělání a to konkrétně ve druhém cíli se ctižádostivým názvem dosáhnout základního vzdělání pro všechny (zajistit, aby děti po celém světě, chlapci i dívky, měli možnost dokončit základní vzdělání a to do roku 2015). Se vzděláváním souvisí také třetí cíl *prosazování rovnosti pohlaví a posilování role žen* (odstranit nepoměr mezi chlapci a dívkami na prvním a druhém stupni základního vzdělávání do roku 2015 na všech úrovních vzdělávání). Při dosahování tohoto cíle jsou hlavními indikátory:

- Podíl dětí navštěvujících školy
- Podíl žáků první třídy, kteří se dostanou do závěrečného ročníku základní školy
- Podíl gramotnosti u 15-24letých³⁹

Rozsah Rozvojových cílů tisíciletí vyžaduje podrobnější pohled na data ukazující průběh a na přesná čísla úspěšnosti či neúspěšnosti při plnění tohoto závazku. Cílem OSN je, aby každá hospodářsky vyspělá země postupně zvyšovala svoji oficiální pomoc rozvojovým zemím. Jde o zvýšení maximální snahy o dosažení minimální čisté částky ve výši 0,7% svého domácího hrubého produktu v tržních cenách. V systému OSN je zahrnuta řada specializovaných programů, fondů, agentur (UNDP, UNHCR, UNICEF, WFP). Mnohé z nich

časem zavedly a rozpracovaly vlastní specifické postupy monitorování, plánování a hodnocení svých aktivit. Generální shromáždění OSN vyzvalo v roce 1966 k založení *Společné inspekční jednotky* (Joint Inspection Unit). Jeho prioritním zaměřením bylo monitorování, audit a kontrola. Později roku 1978 byla vydána výzva k vytvoření systému pro monitorování výkonnosti programů a v 80. letech byl zahájen proces zpracování minimálních standardů pro funkci hodnocení v celém systému OSN. Z vytvořené sítě hodnotitelů pro prosazování funkce hodnocení, vznikla v roce 2003 *Hodnotící skupina OSN* (UN Evaluation Group, UNEG). UNEG zahrnující 43 různých subjektů OSN schválila společně Normy a Standarty pro hodnocení systému v OSN (Norms and Standarts for Evaluation in the UN System). Jednotlivé subjekty OSN mají vlastní systém pro řízení programů. OSN nemá kromě společného politického rámce Deklarace tisíciletí OSN a navazujících rámců, návod pro implementaci Deklarace tisíciletí OSN, žádný jednotný proces pro koordinaci nebo plánování. Časem se vyvinuly tři hlavní subsystémy pro koordinaci hodnotících činností a pro každý z nich byl vypracován pokyn k provádění hodnocení a monitorování dle výsledků.⁴⁰

5.1 Rozpočet Organizace spojených národů

OSN nebyla založena proto, aby dovedla lidstvo do nebe, ale aby ho zachránila před peklem.

Dag Hammarskjöld, 2. generální tajemník OSN (1953-1961)

OSN financují všichni členové, tedy 193 členů států, které přispívají podle dohodnuté stupnice. Stupnice vychází ze schopnosti země přispívat, čili z výše národního důchodu a z počtu obyvatel. Organizace spojených národů nemá jiný zdroj příjmů a mezi jeho rozpočty, s kterými řádně hospodaří, patří:

- Řádný - pokrývá činnost centrály v New Yorku a detašovaných pracovišť
- Rozpočet na mírové operace – financuje mise v konfliktních oblastech města

Řádný rozpočet je Organizací spojených národů schvalován vždy na dva roky a je předkládán generálním tajemníkem. Poradní výbor pro administrativní a rozpočtové otázky tvořený šestnácti odborníky slouží k jeho posouzení. Rozpočet schválený pro dvouleté období v letech 2012-2013 byl 5,152 miliardy amerických dolarů⁴¹. Celková finanční situace OSN je velmi složitá a to již několik let. Řada členských států neplatí vyměřené příspěvky včas nebo v plné výši. Díky dobrovolným příspěvkům některých zemích,

půjčkám z rozpočtu na mírové operace a díky vlastnímu Provoznímu kapitálovému fondu (státy do něho posílají zálohy vyměřených příspěvků) dokáže Organizace spojených národů řešit situaci. Klíčovým zdrojem pomoci v rozvojových zemích OSN je Světová banka. Dále sem patří fondy a programy OSN, mají samostatný rozpočet a patří sem například Dětský fond OSN – UNICEF. Rozvojový program OSN-UNDP je financován převážně prostřednictvím dobrovolných příspěvků vlád a jednotlivců. Dokonce i specializované agentury OSN mají svůj vlastní rozpočet financovaný z dobrovolných příspěvků hospodářsky vyspělých členských zemí. Systém Organizace spojených národů je složena ze Sekretariátu OSN, programů a fondů (UNICEF, UNDP) ty jsou přidruženými orgány Valného shromáždění, specializovaných agentur (UNESCO, WHO), které jsou s OSN propojeny prostřednictvím zvláštních dohod a podléhají ekonomické a sociální radě nebo Valnému shromáždění.⁴²

5.2 OSN výchova a vzdělávání

V oblasti vzdělávání bylo v posledních letech dosaženo významnému pokroku: počet dětí, které pravidelně docházejí do školy, výrazně vzrostl. Přesto stále více jak 115 milionů dětí nemůže absolvovat základní školu. Mnoho z těch, které školu navštěvují, je nuceno školní docházku předčasně ukončit. Chudoba, ekonomické a sociální podmínky jsou stále velkým tlakem a navzdory obrovskému úsilí zůstává 862 milionů dospělých negramotných. K tomuto problému upřít globální pozornost se snažila Dekáda gramotnosti OSN v letech 2003-2012. Průzkumy ukázaly úzký vztah žen ke vzdělání a zlepšení životní situace, protože žena, která je vzdělaná má méně dětí a má více příležitostí ke zvýšení ekonomického příjmu do domácnosti.

Na financování školících a vzdělávacích programů se podílí velký počet organizací OSN a mezi jedny z hlavních jsou UNICEF či UNESCO. Projekty jsou zaměřeny na podporu základního školství, ale i na vyškolení odborníků ve školství. Více než 20% ze svého ročního rozpočtu, věnuje UNICEF na podporu vzdělávacích programů, velký důraz je kladen právě na vzdělávání dívek.

5.3 UNESCO

UNESCO byla ustanovena v roce 1946. Jejími prioritními cíli je zajištění vzdělání pro všechny, podpora výzkumu v oblasti životního prostředí, ochrana světového přírodního

dědictví, podpora práva na kulturní sebeurčení, prosazování svobodného šíření informací po celém světě, podpora svobody tisku a posilování komunikačních kapacit rozvojových zemích. Expertní týmy UNESCO působí ve všech členských zemích. Podílejí se na vypracování vládních reformních kroků a také hodnotí snahy vlád provádět opatření, směřujících k naplnění Rozvojového programu OSN a Rozvojových cílů milénia. UNESCO zahrnuje ve svém systému 190 národních komisí. Je podporováno různými asociacemi, centry a kluby. Udržuje oficiální vztahy s 350 nevládními organizacemi, patří sem i spolupráce s celou řadou nadací a mezinárodních a regionálních organizací, které nezbytnou součástí rozvojové pomoci a důležitou součástí. Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu je nejvýznamnější organizací působící v oblasti vzdělávání, je koordinátorem ambiciózní kampaně OSN za zpřístupnění všeobecného základního vzdělání všem lidem do roku 2015. V rámci celoživotního vzdělávání se snaží přispívat k rozšíření přístupu k základnímu vzdělání a zvýšení jeho kvality.⁴³ V roce 1990 v rámci konference UNESCO o vzdělávání v městě Jomtien vznikl dokument „Déclaration Mondiale l'Éducation pour Tous“ Mezinárodní deklarace o vzdělávání pro všechny. Všechny 155 členských zemí se zavázalo svým podpisem tohoto dokumentu zajistit do roku 2000 vzdělání pro všechny děti na světě. Rovněž vzešlo rozhodnutí vypracovat detailní zprávu o pokroku v oblasti vzdělání. Rámci UNESCO byla ustanovena Mezinárodní komise pro vzdělávání ve 21. století. Komise vytýčila čtyři základní cíle pro oblast ve vzdělávání dětí a usilovat o jejich naplnění. Cíle byly formulovány takto⁴⁴

- Naučit se znát
- Naučit se dělat
- Naučit se být
- Naučit se žít společně

Akční plán „Vzdělání pro všechny: dodržet naše kolektivní závazky“ byl vypracován a přijat v roce 2000 v Dakaru většinou členských států. Členské státy se zavázaly zajistit základní vzdělání pro všechny děti bez výjimky do roku 2015 a mezi hlavní zájmy v oblasti vzdělávání by mělo být zajištěno vzdělání pro dívky. Dohlížet na náležité rozdělování finanční pomoci pro ty státy, které aktivně usilují o naplnění vzdělávacích cílů. Výsledkem fóra je hodnotící zpráva „Přehled programu Vzdělávání pro všechny v roce 2000“ Bilan de l'Éducation pour tous a l'an 2000. Zpráva zahrnuje detailní studie vzdělávacích systémů 180 zemí se čtrnácti tematicky nastavenými celky posuzovanými v rámci všech národů. Jedná se dosud

o nejkompexnější provedený výzkum v oblasti základního vzdělání a na jeho realizaci se podílely Spojené národy, Rozvojové banky, Světová banka a další mezinárodní a regionální organizace.

V rozvojových fondech dochází ke snižování dostupných finančních prostředků a jejich důvodem je hospodářská krize. Na druhou stranu objem financí poskytovaných vládami afrických států roste. Náklady na školství představují až třetinu celkového státního rozpočtu. Výdaje na školství jsou v mnohých státech stejně vysoké, jako při splácení státního dluhu. Mezi klíčové otázky v rámci hodnotící zprávy v Dakaru, které jsou zpracovány pro další postup v mezinárodní vzdělávací politice:

- Jak zajistit vzdělání pro africké děti, kterým zemřeli rodiče na AIDS? 20% všech afrických dětí jsou sirotci rodičů s AIDS. Většina dívek zůstává doma, starají se o chudé příbuzné a jejich šance na vzdělání je omezena.
- Jak zajistit vzdělání pro děti uprchlíků, vojáků a běženců? Děti vojáci jsou běžnou součástí neustálých lokálních konfliktů, ke kterým dochází v 11 z 32 afrických zemích
- Jak ve prospěch chudých využít moderní technologii?
- Jak pomoci učitelům s přizpůsobením výuky při požadavcích moderní doby?

UNESCO má dlouhodobě mezinárodní priority a to zejména v Subsaharské Africe: udržitelný rozvoj, Africký kontinent, dostupné vzdělání pro všechny, rovnost obou pohlaví, kulturní diverzitu, etiku, vzdělanou společnost a mezikulturní dialog. Oblast vzdělávání zůstává na prvním místě a Afrika je středem zájmu všech rozvojových aktivit. Sídlo pro vzdělávání v Africe je v Dakaru – Senegal. Dalších 15 poboček je v jednotlivých subsaharských státech, kde je zřízen expertní tým. Tento tým tvoří národní komisi pro UNESCO sídlící zpravidla v hlavních městech daných států: Burkina Faso: Ouagadougou, Niger: Niamey, Benin, Porto-Novo). Mezi hlavní náplně práce poboček je dozor nad využíváním poskytnutých finančních prostředků, ale i koordinace vládních aktivit jednotlivých států, mezinárodní rozvojové pomoci a poskytování odborné pomoci. Důležitým okruhem činností je organizování propagačních a informačních kampaní o významu vzdělávání. Propagace důležitosti školní docházky pro jednotlivce, jeho rodinu a v rámci ekonomického rozvoje regionu⁴⁵.

Komisaři UNESCO dohlíží v rámci monitoringu kvality vzdělávání i na způsoby vzdělávání učitelů a na jejich řízení. Jedním z klíčových faktorů výsledné kvality vzdělání je míra vzdělanosti učitelů a pro posuzování pracovních podmínek včetně platů a kvality jejich vzdělání se postupuje dle normativních předpisů UNESCA a OIT – Organisation Internationale du Travail. Předpisy z let 1966 a 1997 se týkají pracovníků ve vzdělávacích institucích. V jednotlivých státech dohlíží společná komise UNESCO-OIT na pokroky, na posuzování situace, na plnění mezinárodně přijatého doporučení expertní komise CEART – Committee of Experts on the Application of the Recommendation on the Status of Teacher. V rámci monitorování dohlíží komisaři UNESCO na zastoupení žen ve školství a jedním z hlavních cílů projektu Vzdělávání pro všechny, je zajistit rovnováhu mezi poměrem dívek a chlapců ve vzdělávání⁴⁶. K dalším nepostradatelným faktorům ve vzdělání patří organizace třídy a její velikost, jež jsou často opomíjené ve vztahu ke kvalitě vzdělávání. Obecně je zjištěno, že větší třídy jsou následkem nižších vzdělávacích výsledků a to zejména v primárním vzdělávání. Velké třídy mohou být obtížné pro vedení a řízení samotným učitelem a vedou k přijetí méně efektivních metod výuky a často omezují přístup k individuální péči a poradenství se studenty. V Subsaharské Africe se počet žáků na základní škole pohybuje v rozmezí 26 až 67 žáků na třídu. Ve čtyřech z deseti zemí (Chad, Congo, Mali, Burkina Faso, Madagascar, Togo, Sao Tome/Principe, Guinea, Niger, Cape Verde) je v průměru 50 žáků, či více na třídu. Tento průměr je mnohem vyšší, než průměr velikosti třídy v Evropské Unii nebo jiné členské země OECD. Kromě toho velké množství základních škol v Subsaharské Africe jsou třídy smíchané s jinými stupni, což znamená, že jsou spojeni dohromady žáci první třídy, druhé třídy i výše v jedné třídě s jedním vyučujícím⁴⁷. V rámci projektu na podporu distančního studia, UNESCO rozšiřuje mezi učitele a žáky moderní informační technologie, provádí školení počítačové gramotnosti a finančně podporuje vývoj počítačových vzdělávacích programů. Na základě spolupráce odborníků z řad UNESCO, zástupců soukromého sektoru a učitelů byl vytvořen manuál základních počítačových dovedností. Velkou překážkou pro projekty na zvýšení počítačové gramotnosti, je nízká míra elektrifikace afrických států nebo ve venkovských oblastech docela nedostupná. V subsaharské Africe nemá přístup k elektřině asi 585.000.000 lidí (58%) a většina základních škol je bez elektrického proudu. Nedostatečný přísun elektřiny je nejvíce akutní v Burkině

Faso, Burundi, Kamerunu, Demokratické republice Kongo, Guinea, Malawi Niger a Togo, kde více než 80% základních škol chybí elektřina.

V Subsaharské Africe zůstává stále velkou hrozbou rozšíření nemoci AIDS. Nemoc zapříčiňuje nedostatek učitelů a jejich časté absence. UNESCO provádí informační kampaně o této problematice, učitelé prochází školením, finančně a technicky zajišťuje programy na podporu dětí, jejichž rodiče zemřeli na AIDS. V rámci UNESCO je vytvořen program EDUSIDA, který řeší problematiku nemoci AIDS a má dva hlavní cíle mezi, které patří:

- Prostřednictvím informačních kampaní na školách i veřejnosti zabránit dalšímu šíření HIV
- Zajistit chod všech vzdělávacích institucí, jejichž pracovníci jsou ohroženi nemocí AIDS

Jedná se o komplexní problém napříč všemi rozvojovými africkými státy a dalšími oblastmi z celého světa, proto UNESCO přijalo úlohu koordinátora a propagátora všech aktivit týkajících se HIV/AIDS⁴⁸.

5.3 Světová banka

Světová banka se sídlem ve Washingtonu, založená v roce 1944 se stala klíčovým zdrojem pomoci rozvojovým zemím a poskytuje nejen finanční pomoc, ale tak technickou. Početný tým expertů pomáhají s koordinací aktivit, s rozdělováním finančních prostředků v jednotlivých zemích a na základě prováděných výzkumů a hodnotících zpráv se snaží nasměrovat vlády k zavádění významných reformních kroků. Cílem je především rozvoj budoucí ekonomické samostatnosti jednotlivého státu. Kapitál světové banky tvoří finanční zdroje banky a její klíčové instituce pro chod Světové banky jsou:

- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj - půjčuje peníze zemím středně rozvinutým a rozvojovým. Podmínky jsou výhodnější než na komerčních trzích.
- Mezinárodní asociace pro rozvoj – poskytuje bezúroční půjčky vládám nejchudších zemí. Zaměřuje se na odstraňování chudoby a programy udržitelného rozvoje.
- Mezinárodní finanční korporace – spolupracuje se soukromým sektorem, poskytuje levné úvěry na komerční projekty.
- Multilaterální agentura pro garanci investic – vytváří příznivé podmínky pro zahraniční investice v rozvojových zemích.

- Mezinárodní centrum pro urovnání investičních sporů – instituce se věnuje řešení sporů vzniklých v oblasti investic. Funguje jako panel řešící obchodní spory při Světové obchodní organizaci.

Hlavním úkolem institucí je poskytovat rozvojovým zemím návrhy řešení situace v jednotlivých zemích, poradenství, analýzy potřeb, půjčky s velmi nízkou úrokovou sazbou a úvěry bez úroku za účelem plnění rozvojových cílů v oblastech veřejné správy, zdravotní péče, vzdělávání, finanční správy, infrastruktury a jiné⁴⁹. Světová banka iniciuje pro oblast vzdělávání v Africe provádění tzv. hodnotících zpráv o stavu vzdělávacích systémů v jednotlivých státech. Zprávy s názvem RESEN – Rapports d'Etat des Systèmes Educatifs Nationaux jsou vypracovány na základě spolupráce výzkumných pracovníků pověřených Světovou bankou, ministerstva školství, dalších ministerstev a místních nevládních složek. Cílem výzkumů je detailní zjištění situace v daném státě a následné vypracování podkladů pro kvalifikované rozhodování vládnoucích složek. Při plánování dalších politických kroků v oblasti vzdělávání, vycházejí vlády jednotlivých států z hodnotících zpráv Světové banky. Zprávy RESEN slouží jako závazný a směrodatný podklad pro poskytování finanční pomoci, nevládním organizacím či místnímu sdružení. V posledních letech je kladen vyšší nárok a důraz a na detail v hodnotících zprávách a to díky rychlému vývoji a pokroku ve vzdělávacích systémech afrických států. Ekonomická krize posledních let se stala výraznou překážkou pokračujícímu pokroku v oblasti praktického vzdělávání i výzkumu⁵⁰. Skupina světové banky dlouho usilovala o shodu určitého společenství zaměřeného na hlavní zásady a standarty upravující funkci hodnocení intervencí finančního sektoru. V roce 1973 založila OED – Operation Evaluation Department, který se dnes nazývá IEG – Independent Evaluation Department – *Nezávislá hodnotící skupina*. IEG byla založena na podporu osvědčené praxe, nezávislosti hodnocení a zpracovala první soubor standardů a postupů pro hodnocení. Standarty I postupy byly postupně upravovány skupinou IEG k normám a směrnícím hodnocení⁵¹. Mezi hodnocení v podpoře Světové banky, patří také posouzení, do jaké míry byly splněny Rozvojové cíle tisíciletí v zemi jako je Afrika. Hlavním cílem vyhodnocení bylo posoudit pomoc Světové banky v úsilí o zlepšení základních znalostí a dovedností prostřednictvím kvalitního základního vzdělání a podpořit v rozvojových strategiích. Výsledky hodnocení jasně ukazují na finanční podporu Světové banky na základní vzdělání, které vzrostlo od roku 1990. Na základní vzdělání bylo použito kolem 14 biliónů amerických dolarů

do nejvíce potřebných rozvojových zemí. V nejhudších zemích vzrostl nárůst docházky z 26% na 54% a to zejména v Latinské Americe, Karibiku, Jižní Asie a subsaharské Africe. Úspěch banky byl zaznamenán v rozšíření zápisů do škol a všeobecného dokončení v projektech základního vzdělání. Ve 12 zemích, kde proběhla kontrola projektů financovaných bankou a bylo zaznamenáno zvýšení hrubého zápisu za posledních 10-12 let o 19%. V některých zemích jako je Mali nebo Uganda zápisy vzrostly ještě mnohem více. Mezi hlavní doporučení, které uvádí hodnocení, patří:

- Úsilí primárního vzdělání je třeba zaměřit na zlepšení výsledků učení mezi chudými a znevýhodněnými dětmi. Důležitý je tlak MDGs na všeobecný zápis na základní školy a dokončení základního vzdělání. I přesto, že dosažení základního vzdělání za pomoci banky nemusí stačit na snížení chudoby, jde o to, aby se zlepšením studijních výstupů a dosažení základního vzdělání zvýšila možnost postupu ve vzdělání na vyšší úrovni v rámci daného regionu.
- Naléhavě zvýšit úsilí v sektoru výkonu správy na podporu výsledků učení. Z toho vyplývá, že je zapotřebí politických a institucionálních analýz, ke zlepšení kvality vyučování a učení. Dohledy nad systémy pokrývající výsledky učení v znevýhodněných komunitách školy a zlepšení monitorování, hodnotící systémy sledující studijní výsledky v průběhu času mezi různými příjmy a sociálními skupinami. Pokrytí výdajů na zaměstnance a výkon systému (nejen vstupy a výstupy) ke zjištění správného použití nákladů. Výsledky ukazatelů jsou nezbytné pro nové strategie a pomoc banky.
- Potřeba banky pracovat s vývojem výsledků a jejich partnerů přeorientovat se na FTI – Fast Track Initiative směrem ke zlepšení výsledků učení souběžně s rozvojovými cíli tisíciletí. To bude vyžadovat určitou úpravu cílů, přidavek příslušných položek v orientačním rámci pomoci zemím. Zřizování vhodného posouzení systému učení revize nákladů a financování mezer ve školství. Odhady zahrnují vyšší jednotkové náklady nejvíce dosahující na znevýhodněné skupiny⁵².

5.4 Konkrétní rozvojová spolupráce

Rozvojová pomoc může mít mnoho podob a jednotlivé dárcovské státy mohou poskytovat pomoc přímo rozvojovým zemím. Jedná se o dvoustrannou - bilaterální pomoc. V případě

multilaterální pomoci lze přispívat mezinárodním organizacím, zejména agenturám OSN nebo Světové banky. Kontroverzní jsou zvýhodněné půjčky rozvojovým zemím poskytované mezinárodními měnovými institucemi. Půjčky za určitých okolností mohou prohloubit zadlužení rozvojových zemí a oddálit splnění stanoveného cíle či úkolu. Do stručného přehledu vybraných podob rozvojové spolupráce patří:

- Rozvojové projekty, které mohou mít různou podobu a rozsah. Od malých projektů na úrovni místních komunit (stavba školy ve vesnici) až po velké projekty. Projekty by měly být realizovány na základě skutečných potřeb země a jejích obyvatel.
- Rozvojové programy probíhají na bilaterální úrovni. Jsou komplexnější než projekty a věnují se průřezovým tématům (rovnost pohlaví) nebo celeným sektorům (školství, zdravotnictví)
- Zvýhodněné půjčky poskytované Světovou bankou nebo Mezinárodním měnovým fondem, jsou často doprovázeny podmínkou hospodářských reforem.
- Relativně novým nástrojem rozvojové spolupráce je sektorová podpora a rozpočtová podpora, kdy se jedná o přesun finančních prostředků přímo do státního rozpočtu rozvojových zemí. Přijímající země využívají finanční prostředky k rozvoji země na základě svých vlastních priorit a potřeb. K nejúspěšnějším inovativním nástrojům patří Mezinárodní finanční nástroj pro imunizaci (IFFI). Princip financování je založen na vydávání státních dluhopisů. Dluhopisy nakupují finanční instituce a získá se tak okamžitě hotovost.

V rozvojových zemích však mohou přispívat nejen projekty a program, ale i jiné nástroje např. přínos remitencí, přímých zahraničních investic nebo liberalizace obchodu⁵³. Světová banka v oblasti vzdělávání vykazuje klíčové výsledky aktivit:

- Vybudováno nebo opraveno 50 000 školních tříd
- Pedagogickým výcvikem prošlo 90 000 učitelů
- 15 miliónů vzrostl počet afrických dětí navštěvujících školu⁵⁴

Strategie rozvojové pomoci – Country Assistance Strategy, CAS) je rozsáhlý dokument, který Světová banka vypracovala s místními složkami pro každou z afrických rozvojových zemí. Jsou zde popsány potřeby dané země vzhledem k aktuálním okolnostem a tyto strategie jsou vypracovány na dobu tří let. Uvádí přesně stanovené závazky, které si Světová banka dává za cíl splnit. Detailní informace jednotlivých projektů zveřejňuje Světová banka ve svých ročních

zprávách. Globální monitorovací zpráva Vzdělání pro všechny (EFA), ukazuje proč je vzdělání tak důležité v rychle se měnícím světě a pod názvem *Education for all 2000-2015, Achievements and Challenges* byla zahájena konference Světovou bankou ve Washingtonu dne 9.4.2015. Konference sdružující mezinárodní vůdce v oblasti vzdělání, rozvoje a pomoci, kteří hodnotili úspěchy i nezdary, v diskuzi šlo také o doporučení na podporu ambiciózního projektu po roku 2015 na program Vzdělání pro všechny. I přesto, že proces byl jednoduchý, nebyl dostatečný na splnění cílů. Děti z chudých čtvrtí mají čtyřikrát větší pravděpodobnost k tomu, že nenavštěvují vůbec školu a pětikrát větší pravděpodobnost, že školní docházku nedokončí. Ve svém úvodním projevu na Globálním zahájení Jeffrey Sachs uvedl: „Je naprosto šílené, že ještě ve 21. Století máme stále nedostatečný přístup ke vzdělání. Je to nebezpečné. Tyto země jsou odsouzené k nestabilitě a znemožňuje jim to dosažení udržitelného rozvoje.”

Po 15 letech monitorování pokroku směrem k cílům EFA, odborníci získaly mnoho vhladů v politice, ve vládách či mezinárodních partnerů, kteří pomáhali a je třeba se zaměřit na dobře vložené zdroje a finance. Z Globální monitorovací zprávy 2015 byla předložena hlavní doporučení:

Státy musí zajistit do roku 2030, aby všechny děti a dospívající dokončili alespoň jeden rok preprimární vzdělání, ukončili plný cyklus primárního stupně základní školy a nižšího sekundárního vzdělání.

Jak primární, tak i nižší sekundární vzdělání musí být zadarmo. Poplatky by měly být zrušeny včetně všech souvisejících nákladů jako jsou učebnice, doprava nebo školní uniformy.

Programy a financování by mělo být zaměřeno nejvíce na znevýhodněné děti, mládež a dospělé. Vzdělávací prostředí by mělo být bezpečné a bez rozdílu pohlaví. Vlády musí zajistit a vyhodnotit potřebná data na nejvíce znevýhodněné skupiny a zaměřit se na ně. Rozšířit vzdělávání dospělých a zvýšit možnosti vzdělávání v rámci přístupu celoživotního vzdělávání zejména těm, kterým bylo v minulosti odepřeno.

Státy musí zajistit, aby 15-20% z národního rozpočtu bylo vynaloženo na vzdělání. Ve spolupráci s mezinárodním společenstvím musí vlády najít prostředky jak překlenout roční finanční mezeru US\$22 milionů pro kvalitní preprimární a základní vzdělání pro všechny do roku 2030.⁵⁵

5.5 ADEA, Africká unie, OECD

ADEA – Asociace pro rozvoj vzdělání v Africe – Association for the Development of Education in Africa politická organizace. Je zaměřena na budování dialogu mezi mezinárodními organizacemi a vládami jednotlivých vlád poskytujícím rozvojovou pomoc v oblasti vzdělávání a jejím cílem je předávat poznatky a zprostředkovávat výměnu informací mezi státy a rozvojovými organizacemi a ministerstvy jednotlivých států.

Africká Unie zahrnuje všechny africké státy a jedná se o jakýsi africký zástupný orgán. Velikost členské základny může být pro Africkou unii výhodou díky tomu, že disponuje značným mandátem, ale zároveň nevýhodou, kdy není prakticky možné, aby 54 heterogenních států dospělo ke společnému konsensu. Africká unie řeší nedostatek financování a celkovou financovatelnost rozpočtu AU z afrických zdrojů.

Tento nedostatek finance pramení z nesolventnosti některých členských států v placení členských příspěvků, a proto AU se snaží řešit nedostatek financování hledáním alternativních zdrojů. Se svými aktivitami se snaží prosazovat zájmy Afriky jako celku. Jedná se zejména o urychlení politické a hospodářské zapojení Afriky do mezinárodních aktivit. Snaží se dohlížet na dodržování lidských práv a svobod, účastní se jednání při řešení konfliktů mezi jednotlivými africkými státy a usiluje o řešení sociálních, politických i ekonomických problémů afrického kontinentu. Celoafrický rozvojový program NEPAD – New Partnership for Africa's Development spustila Africká unie v roce 2011. K jeho hlavním cílům patří zvýšení zahraniční investice v Africe pro podporu rozvoje hospodářské a politické situace v zemi, dále omezení chudoby, podpora zdravotní péče a podpora vzdělávání. Vzdělávání je chápáno jako klíčový prvek pro ekonomický a sociální rozvoj. NEPAD má za úkol dohlížet na plnění Rozvojových cílů milénia a mezinárodního rámcového programu OSN Vzdělání pro všechny. V oblasti vzdělávání NEPADu jsou informační kampaně o významu vzdělání v Africe. Kampaně jsou zaměřené jak na běžné obyvatelstvo, tak i na vládní složky jednotlivých států⁵⁶.

OECD Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj – Organisation for Economic Cooperation and Development je mezinárodní organizací se sídlem v Paříži zaměřenou na rozvojovou pomoc ve vzdělávání. Cíle rozvojové pomoci OECD je pohlížet na vzdělání jako na ekonomický a sociální klíčový nástroj rozvoje v nejhudších

a nejslabších částech světa a širě záběru OECD je velmi rozsáhlá. Ze svého rozpočtu poskytuje finanční pomoc a pomáhá státům navazovat kontakty se soukromými společnostmi. Jednou ze široké řady činností OECD je také politika rozvojové spolupráce. Jedná se o to, jak co nejlépe zefektivnit, koordinovat a zvýšit rozvojové úsilí zemí OECD. Příslušný výbor k tomu zřízený se nazývá Výbor pro rozvojovou pomoc DAC –Development Assistance Committee a je součástí organizace OECD od samotného počátku. Výbor OECD/DAC je pro tuto koordinaci unikátním nástrojem. Sdružuje země, které poskytují 95 % světové rozvojové pomoci. Pozorovatelský statut v OECD/DAC mají zástupci mezinárodních organizací a to Světová banka, MMF – Mezinárodní měnový fond – International Monetary Fund a UNDP – Rozvojový program OSN – United Nations Development Programme.

Výbor OECD/DAC publikuje výroční zprávy o rozvojové spolupráci. Organizace stanovuje a upřesňuje závaznou definici oficiální rozvojové pomoci ODA – Official Development Assistance do které jsou považovány ty toky peněz, materiálu a technické pomoci do rozvojových zemí:

- Poskytovány oficiálními vládními institucemi dárcovské země
- Za cíl mají udržitelný sociálně-ekonomický rozvoj
- Mají konsekcionalní charakter. Jedná se o skutečnou pomoc ve formě nevratného grantu nebo půjčky s výhodnějšími podmínkami, které by byly mnohem vyšší

Do rozpočtu přispívají všechny členské státy včetně České republiky, která je řazena mezi 34 nejvyspělejších dárců světa a v současné době ČR poskytuje na pomoc chudým zemím 0,12% hrubého národního důchodu⁵⁷.

5.6 Hotovostní pomoc pro Afriku

Závazky členských zemí výboru OECD znamenaly do roku 2010 zdvojnásobení oficiální pomoci pro Afriku a po roce 2010 se finanční pomoc ještě zvýšila. Ovšem, při navyšování pomoci, se objevují potíže jako makroekonomický management, absorpční schopnost zemí, syndromem závislosti na pomoci, náklady na transakce a také riziko nižších výnosů v době nárůstu prostředků na pomoc. Způsob, na kterém se shodli dárci i jejich partneři, je dohoda takzvané Pařížské agendy. Ta definuje principy koordinace, vlastnictví, harmonizace a vyzývá ke zlepšení předvídatelnosti toků pomoci. Upřednostňovanými prostředky doručování pomoci jsou programově založená pomoc a rozpočtová podpora. Problém nastává v odklonu teorie

a střetu s realitou, a to proto, že rozpočtová podpora trpí nízkou věrohodností mezi daňovými poplatníky dárcovských zemí a občany recipienských států. Dárcovským zemím ani jejich partnerům se nevyhýbají problémy v podobě korupce, skryté zájmy, politické krize a porušování lidských práv. Oblast poskytování pomoci se ocitá v čím dál riskantnějším světle díky sázení tolika prostředků na jednu kartu. Politika na straně dárcovských zemí není o nic méně komplikovaná. Daňoví poplatníci považují často narůstající rozpočty za přemrštěné, navíc lobbistická skupina odpůrců pomoci je vyšší a hlasitější.

Byly zavedeny experimentální programy. Dětské přídatky zde byly podmíněny školní docházkou a očkováním a v situacích humanitární krize hotovostní pomoc nahradila potravinou pomoc, což poukazuje, že pomoc může mít více podob. Programy hotovostních převodů musí být pravidelné, dlouhodobé, předvídatelné, a třebaže jsou dárcovské země a jejich poplatníci ochotni vzít a sebe závazky mohou být méně ochotni se zavazovat nekonečně. Programy by se neměly zavádět jako ryze dárcovsky hrazené mechanismy a rozvojové země by měly být ochotné investovat do svých institucí a rozvíjet představu o budování svých sociálních soustav.

5.7 Zahraniční rozvojová spolupráce a programy MZV ČR

Zásady zahraniční rozvojové spolupráce byly přijaty 1. května 2004, kdy Česká republika vstoupila do EU. Tyto zásady upravily sektorové a teritoriální změření pomoci. Navíc nově identifikovaly osm prioritních zemí, pro které byly připraveny *Programy rozvojové spolupráce* na období 2006-2010. Později byly zásady doplněny o pravidla pro výběr a financování projektů ZRS a Česká republika jako členský stát má obligatorně přispívat do rozvojového rozpočtu EU. Z rozpočtu jsou financovány i nástroje rozvojové spolupráce EU. Od roku 2011 Česká republika přispívá do Evropského rozvojového fondu. V květnu 2010 byla vládou schválena nová koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017. Koncepce nahradila dosavadní dokument z roku 2006-2010. Nová koncepce zohledňuje transformaci systému a mění sektorové a teritoriální priority české ZRS. Ve spolupráci s DAC (výbor pro rozvojovou pomoc, Development Assistance Committee) Česká republika posiluje těžiště své rozvojové politiky. Posiluje veškeré struktury legislativního a institucionálního charakteru potřebného pro její realizaci. Snaží se o to, aby Česká republika byla uznána za významného mezinárodního přispěvatele a řádného člena cílů

globálního rozvoje. Oficiální rozvojová pomoc (ODA), kterou DAC publikoval v roce 2001 je pomoc která:

- Je poskytována oficiálními agenturami
- Je realizována s hlavním cílem podporovat ekonomický rozvoj a prosperitu rozvojových zemí
- Má povahu spolufinancování

Ve skupině programových zemí je zařazeno pět států, včetně devíti zemí, které jsou bez programu spolupráce. Potřeba rozvojové spolupráce, udržování vztahů s ČR, koordinace s ostatními donory a připravenost země pomoc přijímat patří mezi čtyři kritéria pro jejich výběr. Splněných kritérií dosáhly jen tři africké země z řady nejméně rozvinutých zemí (LDCs – Least Developed Countries). Navíc dvě z těchto zemí patří do kategorie nazvané phase-out (Angola a Zambie)⁵⁸.

Mezi malé lokální projekty při ZÚ v roce 2012 bylo i patnáct zemí Sub-saharské Afriky. Realizovalo se dvacet šest malých lokálních projektů, jejichž hodnota činila 5 920 000 korun a jednalo se většinou o projekty v sektorech vzdělávání a zdravotnictví⁵⁹.

Zahraniční rozvojová spolupráce dle Usnesení vlády ČR v užším smyslu „představuje pomoc státu vyjádřenou transferem financí, materiálů, expertní či technické pomoci za účelem dlouhodobého partnerského udržitelného rozvoje partnerských zemí. Pomoc státu může být kombinovaná s pomoci poskytovanou právníky a fyzickými osobami“⁶⁰.

5.8 Formy zahraniční rozvojové spolupráce

Rozvojová spolupráce České republiky je založena na dvoustranném a mnohostranném základě a vzhledem k výši příspěvku ČR do rozpočtu EU a EDF bude v následujícím období převažovat mnohostranná pomoc. Zlepšení životních podmínek v dané zemi, je založena na dvoustranné pomoci. Kromě toho má velký význam pro budování kapacit české ZRS a následné uplatnění v mezinárodním měřítku. Dvoustranné projekty jsou díky svým výsledkům pro českou veřejnost dobře viditelné, protože hrají důležitou roli při zvyšování podpory rozvojové spolupráce. Pečlivé zhodnocení dosavadní rozvojové spolupráce, předcházelo stanovení nových teritoriálních priorit. Spolupráce se zaměřuje na prioritní země z hlediska potřeb, udržitelnosti, efektivnosti a přínosu pro jednotlivé země.

5.8.1 Kritéria výběru teritoriálních priorit pro nadcházející období

- *Dvoustranné a rozvojové vztahy s Českou republikou* – je nezbytné brát v úvahu postavení dané země v celkovém kontextu zahraniční politiky. Pro efektivní realizaci programu spolupráce s prioritní zemí jsou klíčové intenzivní vztahy a navíc dobré výchozí postavení umožňuje lépe využívat její komparativní výhody ve prospěch partnerské země. Nezanedbatelné jsou bilaterální vztahy při koordinaci dárců dané zemi
- *Potřeba rozvojové spolupráce na straně partnerské země* – Česká republika v souladu se svým přesvědčením a mezinárodními závazky, chce věnovat pozornost boji proti chudobě. Míru potřeby lze posoudit různými ukazateli, mezi které patří jeden důležitý indikátor potřeby nazývaný index lidského rozvoje sestavovaný UNDP zahrnující např. průměrnou délku života, míru negramotnosti, kojeneckou úmrtnost.
- *Přípravenost země přijímat* – Indikátorem země k přijímání rozvojové spolupráce je existence strategického dokumentu pro omezování chudoby a dlouhodobý udržitelný rozvoj (PRSP). V rozvojovém světě nelze očekávat totožné demokratické uspořádání společnosti, vzhledem ke specifickému sociálně-ekonomickému vývoji. Průřezovým tématem české zahraniční rozvojové spolupráce je podpora řádné správy věcí veřejných. K zvoleným kritériím je přihlíženo jako k pomocným: index vnímání korupce – indikátor míry korupce (CPI) a úroveň udržování lidských práv a základních svobod dle žebříčku Freedom House.
- *Zohlednění dělby práce s ostatními dárci* – Kritériem je postavení České republiky v kontextu ostatních dárců v dané zemi. ČR se hlásí k mezinárodním závazkům v oblasti harmonizace donorů a v souladu s politickými závazky se snaží v rámci svých kapacitních možností profilovat v některých prioritních zemích. Profilace ČR se projevuje zejména v sektorech, v kterých má komparativní výhodu a může přispět ke koordinaci dárců a harmonizaci aktivit donorské komunity z rozhodnutí partnerských vlád⁶¹.

5.9 Rozvojová spolupráce České republiky OECD/DAR

OECD je světová organizace sdružující v současné době 34 nejvyspělejších zemí světa. Česká republika je členem od roku 1995, což ji umožňuje účastnit se mezinárodní mnohostranné spolupráce členských zemí OECD v oblasti vzdělání. Česko je v rozvojové spolupráci nejpokročilejší z členských států EU a míra solidarity je obrovská i mezi lidmi, i přesto se náš systém zahraniční rozvojové spolupráce stále postupně buduje. Členstvím se naše republika stává čistým dárcem rozvojové pomoci a přejímá tak díl odpovědnosti za mezinárodní rozvoj⁶². Ze závěrů různých přehledů a různých dokumentů OECD/DAC, lze vyvodit některé společné vlastnosti, formulující základní rysy standartní dárcovské země. Dle standardů se stávající situací v ČR lze posoudit, co nám do plnohodnotného členství ještě chybí. Mezi následující doporučení pro českou rozvojovou politiku patří:

Veřejná informovanost a podpora (podporovat vzdělávání o rozvojové problematice, informace o rozvojových aktivitách – webové stránky, výroční zprávy), veřejná a politická debata o cílech provádění rozvojové spolupráce

Základní strategický dokument (dokumentem se dárci přihlásí k odpovědnosti za mezinárodní rozvoj v aktuálních trendech, jako e vzdělání v Africe)

Finanční objem pomoci (sestavit střednědobý výhled rozpočtu)

Teritoriální zaměření pomoci (zvýšit podíl nejméně vyspělých zemí – Afriky a zejména subsaharské Afriky)

Sektorové zaměření (podporovat MDGs, základní sociální služby jako je školství či zdravotnictví a zároveň věnovat se průřezovým cílům, rovnoprávnost žen)

Plánování pomoci a její formy (přejít k uceleným programům dlouhodobé spolupráce s vybranými partnerskými zeměmi, vymezit selektivní strategii vůči fondům a agenturám)

Koherence politik pro rozvoj (politická vůle a závazek na vysoké úrovni, vhodný institucionální mechanismus pro meziresortní koordinaci, analytické kapacity pro posouzení dopadů různých politik)

Institucionální zajištění rozvojové spolupráce (stanovení jednoznačné odpovědnosti daného subjektu – ministerstva či agentury za koordinaci a koncepční řízení)

Personální zajištění rozvojové spolupráce (dostatečný počet odborně vyškolených pracovníků)

Realizace pomoci v praxi (zajistit decentralizaci a dostatečný počet pracovníků v terénu, zapojení a to efektivně ambasád v partnerských zemích, dostatečná harmonizace donorské procedury s ostatními dárci⁶³).

6 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

V této části práce popisuji a komplexně shrnuji problematiku výzkumu, který je nedílnou součástí diplomové práce. Výzkumné šetření navazuje na teoretické poznatky uvedené v předchozí části.

Cílem této kapitoly je poskytnout charakteristiku problematické oblasti názorů veřejnosti a následné vyhodnocení. Kapitola je rozdělena do dvou částí, přičemž první část nabízí pohled do přípravy, metodologie a charakteristiky prováděných prvků výzkumného šetření. Druhá se věnuje vyhodnocení získaných odpovědí a vyvození určitých dílčích závěrů, zjistit, zda občané ČR jsou ochotni financovat humanitární organizace, jaká je k těmto organizacím důvěra, která je bezpochyby založená na dostatečné informovanosti o činnostech humanitárních organizací. Dále která z rozvojových zemí je pro občany ČR nejvíce potřebná, co se týče finanční pomoci a zda znají projekt Školy pro Afriku. Dle mého názoru občané ČR podporují rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc, jen nemají dostatečné informace o nadacích a neziskových organizacích. Zejména podpora vzdělávání těch nejmenších v rozvojových zemích jako je Afrika je jednou s nejdůležitější pomocí. První krok k zajištění rozvoje nejchudších zemí je zajištění gramotnosti a získání základního vzdělání. Jedině vzděláním se omezuje prohlubující se ekonomické zaostávání postižené země. Nedostatek vzdělané a kvalifikované síly vede k úniku investic a následně k hospodářskému úpadku, který spěje k nárůstu chudoby, společenským problémům a nezaměstnanosti.

6.1 Charakteristika prováděného dotazníkového šetření

Jak již bylo v úvodu zmíněno, dotazníkové šetření této práce jsem zaměřila na téma ochoty občanů ČR financovat humanitární organizace, důvěryhodnosti k těmto organizacím, která je bezpochyby založená na dostatečné informovanosti o činnostech humanitárních organizací a znalosti projektu „Školy pro Afriku“.

Otázky jsem pokládala z pozice neziskových organizací zamýšlející zvýšit příjem finanční pomoci v primárním vzdělávání v Africe

6.2 Stanovení konkrétních cílů výzkumu

Základním úkolem prováděného výzkumu bylo analyzovat a charakterizovat ochotu občanů ČR financovat humanitární organizace, důvěryhodnost k organizacím, která je bezpochyby založená na dostatečné informovanosti o činnostech humanitárních organizací. Dále zjišťuji, která z rozvojových zemí je pro občany ČR nejvíce potřebná, co se týče finanční pomoci a zda znají projekt „Školy pro Afriku“.

Jako výzkumnou metodu pro zjištění výchozích dat, jsem použila standardizovaný dotazník s otevřenými i uzavřenými otázkami. Dotazník byl předložen výše popsaným, nahodile vybraným osobám pracujícím v neziskových organizacích, ale i mimo neziskové organizace a studentům Univerzity Palackého. Získaná data jsem následně zkoumala metodou kvantitativní. Základním cílem bylo získání odpovědí na výzkumné otázky. Vyplňování dotazníku bylo anonymní.

Pro zjištění vytýčených cílů jsem si stanovila následující výzkumné otázky:

- zda jsou pozitivní postoje k humanitární pomoci více mezi ženami nebo muži a je rozhodující věková skupina
- zda občané České republiky znají některou z humanitárních organizací
- zda lidé více preferují některou z oblastí přispívání na humanitární akce či projekty
- zda respondenti slyšeli o projektu „Školy pro Afriku“
- zda se lidé domnívají, že je důležité podpora primárního vzdělávání v Africe
- zda občané České republiky mají dostatek informací o projektech a humanitárních činnostech
- zda se lidé zajímají o humanitární činnosti a mají v nich důvěru
- zda mají občané České republiky dostatek informací či povědomí o tom, kam odchází finanční pomoc

6.3 Proces a metodologie výzkumného šetření

Cílem této kapitoly je přiblížit proces výzkumného šetření, jakým způsobem vznikalo.

Šetření nespočívá pouze ve vytvoření dotazníku a jeho publikaci mezi veřejnost, což je nutné si uvědomit před zahájením každého výzkumu. Přípravná a hodnotící fáze je neméně důležitá část celého projektu. Je nutno podotknout, že příprava této diplomové práce, nebyla opomenuta ani v šetření vytvářené pro výzkumnou otázku. V prvé řadě bylo nutno charakterizovat oblast problematiky, kde byl výzkum zaměřen. Stanovit si cíle, jež má za úkol náš výzkum naplnit, čili definovat otázky, na které by měl výzkum podat odpovědi. Dále bylo zapotřebí provést orientační analýzu současné situace v oblasti v rámci sledovaného výzkumu. Vše spočívalo ve shromažďování všech dostupných informací, především medializace neziskových organizací, jejich aktivit apod.

Jako výzkumnou metodou sběru dat jsem se rozhodla pro metodu dotazníku. Dotazník obecně zahrnuje nejrůznější typy otázek. Ve své diplomové práci jsem využila konkrétně kvantitativního výzkumu. Zvolila jsem možnost svobodné odpovědi při otevřených a uzavřených otázkách, které korespondují s výzkumným záměrem práce. Zvolila jsem písemný dotazník, který je celkem časově náročný, ale poskytuje verbální komunikaci s oslovenými. Vzhledem k této časové náročnosti a věkové skupině (18-25 let), která mi chyběla pro rozšíření výzkumného vzorku, jsem použila stejný dotazník situovaný na internetovém portále. Dotazník byl formou odkazu publikován na sociální síti Facebook s prosbou o vyplnění a žádostí o distribuci co největšímu počtu známých. Z hlediska nákladů se mi tento dotazník jevil, jako méně nákladný a respondenti jej mohli vyplnit kdykoliv a kdekoliv ve svém volném čase.

Při zadání tématu diplomové práce, jsem si zvolila pro shromáždění dat potřebných pro zpracování zadaného výzkumného vzorku, respondenty jak muže, tak ženy různého rodinného stavu s různou dosaženou úrovní vzdělání. Mezi oslovenými byli zaměstnanci v neziskovém sektoru v mateřské škole, rodiče docházejících dětí do MŠ a jejich příbuzní. Těmto jsem předložila písemný dotazník s žádostí o vyplnění. Každý kdo byl osloven, dotazník vyplnil.

Dalším subjektem, jak již bylo uvedeno, byla věková skupina respondentů 18-25 let, kde jsem oslovila studenty Univerzity Palackého a za pomoci elektronického dotazníku poprosila o jeho vyplnění. Výběr respondentů byl v tomto případě zcela náhodný.

Pro dotazník jsem zvolila 19 otázek, dle prováděných šetření, kde je doporučováno kolem 20 otázek a doba trvání maximálně 15 minut. Respondenti po delší době dotazování, ztrácejí pozornost a může docházet ke snahám odpovědět nepravdivě a jakkoliv za účelem rychlého ukončení dotazníku.

Klíčovým cílem byla celková srozumitelnost otázek a při formulaci konkrétních otázek šetření, bylo nezbytné soustředit se na to, aby otázky byly formulovány jednoznačně a stručně.

6.4 Organizace dotazníku

Velká pozornost by měla být mimo cílů výzkumu, soustředěna na stanovení otázek, výběru respondentů a na úvod dotazníku. Již v úvodu by kladen důraz na uctivé oslovení. Považovala jsem také za důležité obeznámení respondenta s cílem výzkumu a jaký typ otázek v dotazníku nalezne. V závěru dotazníku nesmělo být opomenuto ani poděkování za čas a pomoc respondenta při prováděném výzkumném šetření.

6.5 Vyhodnocení získaných dat

Pro účely této práce jsem se zaměřila na získávání informací týkajících se humanitárních organizací, které se zabývají svou činností na území České republiky. Celkový počet dotazníků vyplněných zaměstnanci v neziskovém sektoru, rodiči dětí v MŠ a náhodnými respondenty mezi studenty Univerzity Palackého je 100.

V první řadě jsem se zaměřila na základní profil respondenta, přičemž podklad pro tuto charakteristiku mi poskytly 2 první otázky. Odpovídající jedince rozdělilo do rozličných skupin dle věku a pohlaví.

Odpověď na otázku č. 1. „Jaký je Váš věk“

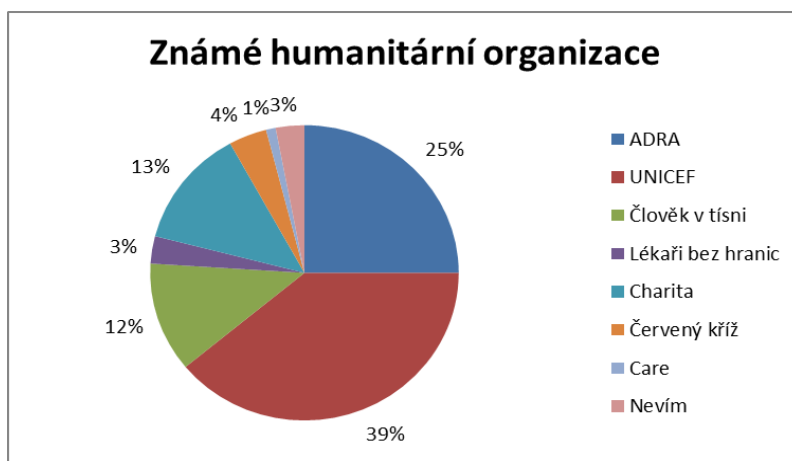
Z uvedeného dotazníku je nepatrná rovnováha mezi mladšími lidmi ve věku 18-25, kterých bylo 40 a lidmi středního věku s počtem 38 odpovědí. Nejmenší zastoupení 22 dotazníků, bylo u respondentů ve věku 46 a více. Lze konstatovat, že pozitivní postoje k humanitární organizaci převládají mezi mladšími lidmi. Z tohoto důvodu by bylo zajímavé, zaměřit se na tuto věkovou skupinu.

Odpověď na otázku č. 2. „Jakého jste pohlaví?“

Z celkového množství 100 respondentů odpovídaly a měly zájem o vyplnění dotazníku spíše ženy, odpovědělo jich 87, mužů odpovědělo pouze 13. Většina oslovených mužů neměla zájem

o vyplnění dotazníku a stavěli se k této problematice negativně. Z uvedeného je zřejmé, že pozitivní postoje k humanitární pomoci a rozvojové spolupráci převažují více mezi ženami.

Graf č. 1 Odpověď na otázku č. 3 „Můžete uvést alespoň jednu organizaci poskytující humanitární pomoc přímo v rozvojových zemích?“

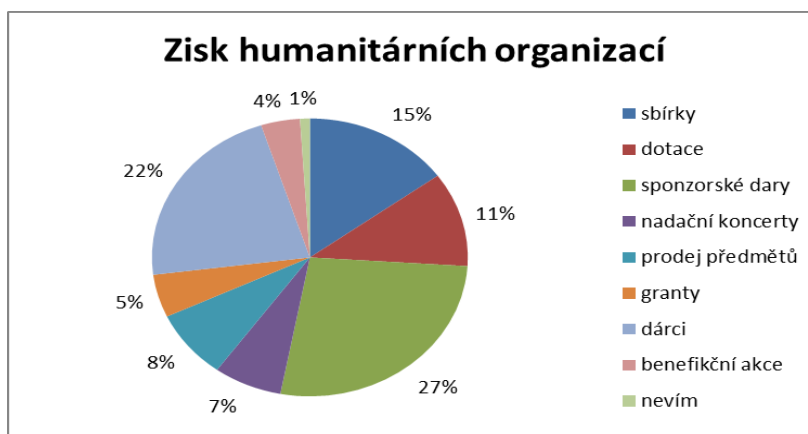
Při vyplňování dotazníku jsem zjistila, že někteří respondenti neznají ani jednu z humanitárních organizací v ČR a proto jsem pro ně doplnila kolonku nevím. UNICEF a ADRA byly nejčastěji zmiňovanými humanitárními organizacemi. Překvapilo mě, že Charitu zmínilo o 1% více respondentů než organizaci Člověk v tísni.

Mimo zobrazené možnosti nabízené dotazníkem ve formě multiple choice odpovědí.

Respondenti zmínili následující organizace:

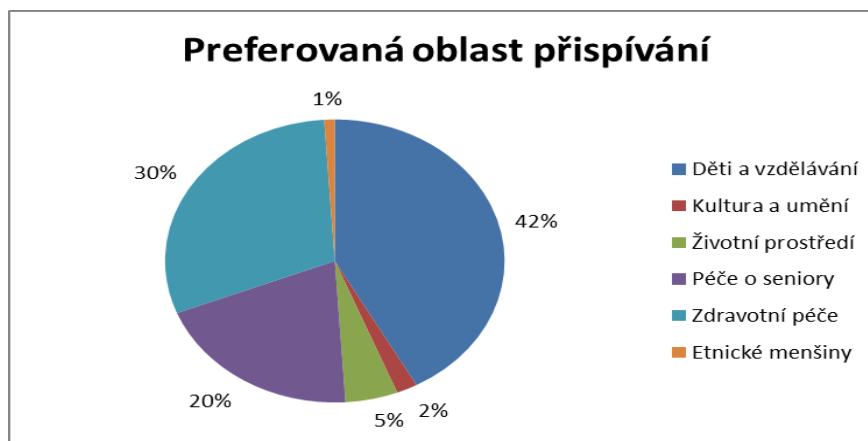
- 4 respondenti uvedli Centrum Narovinu
- 2 respondenti neziskovou organizaci Adventistická nadace pro pomoc a rozvoj
- 1 z dotazovaných Papežská misijní díla – Missio

Graf č. 2 Odpověď na otázku č. 4 „Jakým způsobem si myslíte, že humanitární organizace získávají peníze?“

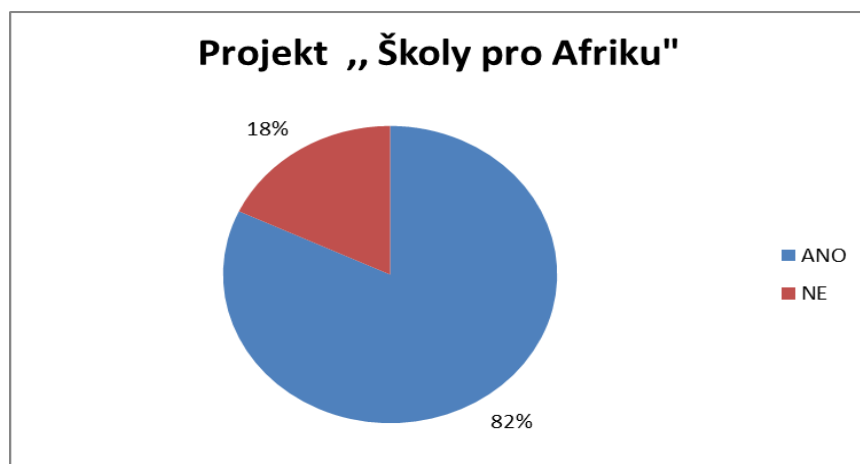
Většina respondentů zde označila více jak jeden způsob získávání financování. Ti, kteří nevěděli nebo nechtěli odpovědět, mohli využít kolonku nevím. Dle grafu můžeme vidět, že nejvíce procent získaly sponzorské dary 27%, následně samotní dárci 22% a nakonec sbírky s 15%. Dotace byly uváděny jen v 11 odpovědích.

Graf č. 3 Odpověď na otázku č. 5 „V jaké oblasti byste byli nejvíce ochotni přispět?“

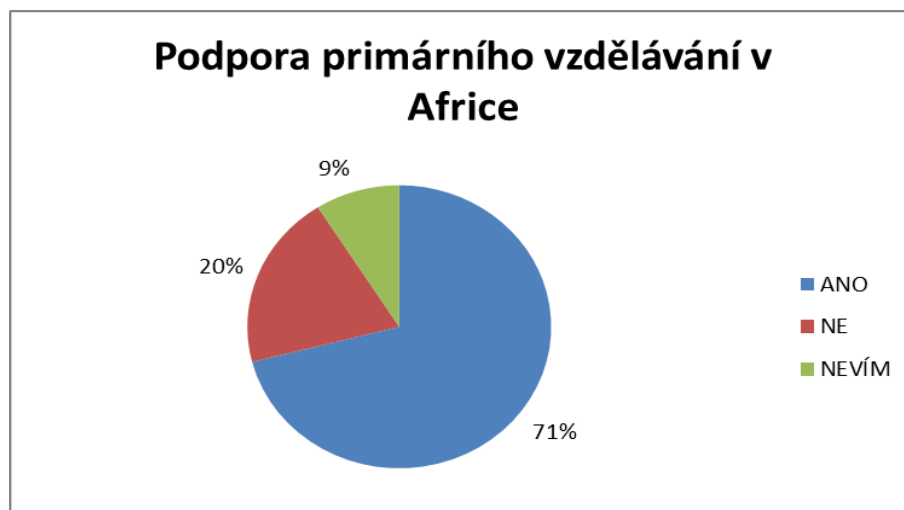
Z uvedeného grafu je vidět, že nejvíce preferovaná oblast přispívání mezi respondenty odpovědí jsou děti a vzdělávání 42%, dále v 30% zdravotní péče, 20% senioři, 5% životní prostředí, 2% kultura a umění a jako poslední 1% etnické menšiny.

Graf č. 4 Odpověď na otázku č. 6 „Slyšel/a jste někdy o projektu Školy pro Afriku?“

Dle dotazníku 82% respondentů z 100% respondentů odpovědělo kladně, což je velmi příznivé a je vidět, že většina zná projekt „Školy pro Afriku“.

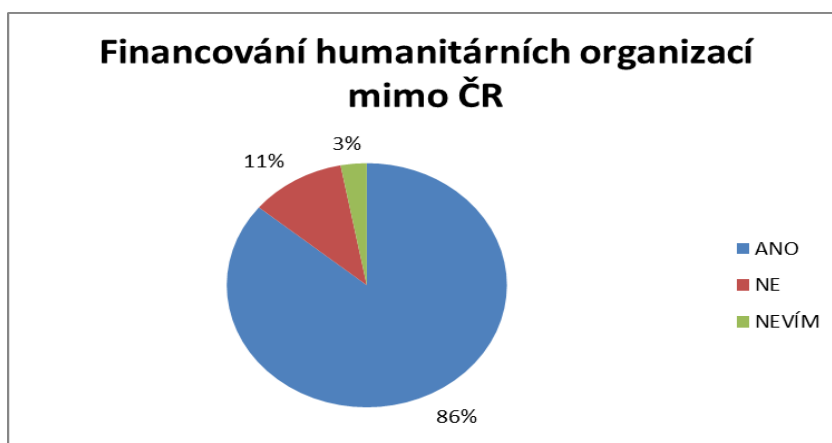
Graf č. 5 Odpověď na otázku č. 7 „Myslíte si, že je důležité podporovat primární vzdělávání v Africe?“

Tato otázka byla v dotazníku dána záměrně a byla cíleně zaměřena na primární vzdělávání v Africe. Většina respondentů se domnívá, že primární vzdělávání v Africe je nezbytnou součástí pro rozvoj země a kladně odpovědělo 71% respondentů. Z druhé strany se zde

objevili i názory z 20%, které poukazovali na marnost a zbytečné plýtvání financemi. Zbývajících 9% respondentů nedokázalo odpovědět.

Graf č. 6 Odpověď na otázku č. 8 „Je podle Vás důležité, že Česká republika financuje humanitární pomoc mimo republiku a přispívá na vzdělání v rozvojových zemích?“

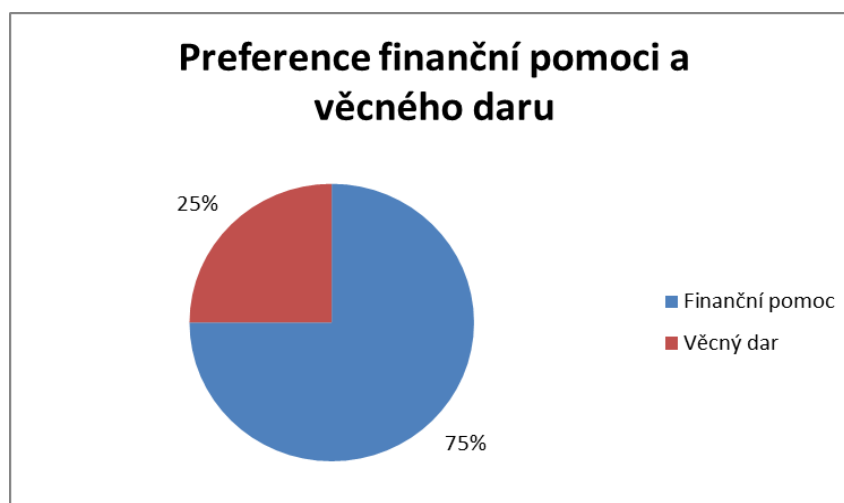
Přesto, že se otázka zdá být podobná předchozí, byla opět podána záměrně. Dle dotazníku, lidé se domnívají, že financování humanitární pomoci mimo republiku na vzdělávání v rozvojových zemích nejen v Africe je důležité v 86%. V písemných dotaznících jsem uváděla kolonku pod č. 18, kde respondenti mohli dopsat své připomínky a názory a ve třech těchto kolonkách jsem našla tyto názory k 7.otázce. *Vzdělávání je důležité pro všechny, protože usnadňuje porozumění sociálním, kulturním a ekonomickým procesům. Podporuje postoje a hodnoty. Rozvíjí důležité dovednosti, umožňuje lidem pochopit souvislosti mezi jejich životy a životy ostatních lidí. Vzdělání by mělo být samozřejmostí.*

Graf č. 7 Odpověď na otázku č. 9 „Přispíváte na humanitární pomoc či charitativní účely?“

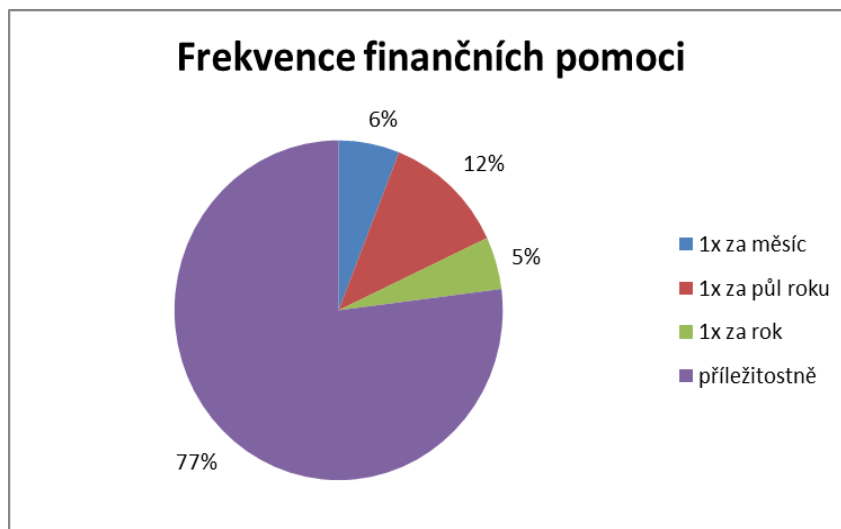
Z uvedeného je zřejmé, že většina přispívá na humanitární pomoc či charitativní účely. Z tohoto důvodu byla položena následující otázka pro zjištění formy daru.

Graf č. 8 Odpověď na otázku č. 10 „Pokud jste zvolily odpověď ano (přispívám na humanitární pomoc či charitativní účely), preferujete finanční pomoc nebo věcný dar?“

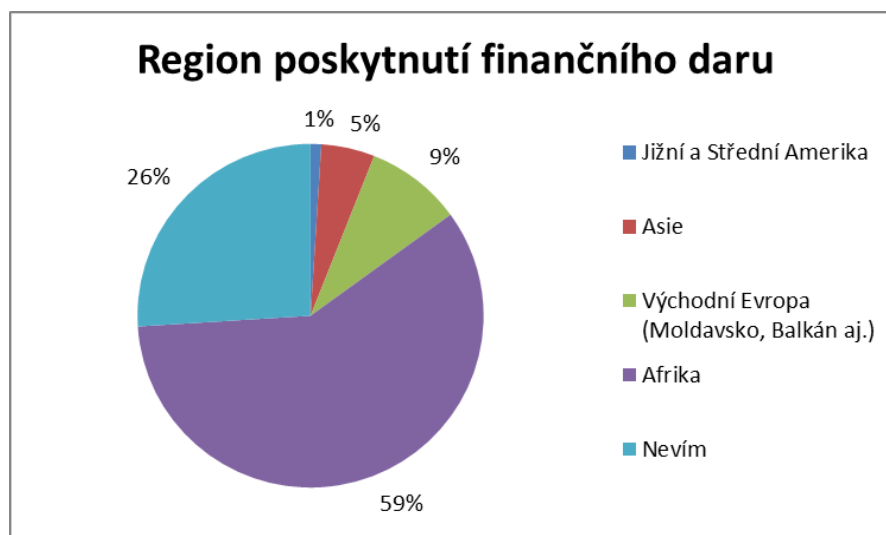
Z vyhodnocené otázky č. 9 je značné, že lidé v 75% preferují finanční dar. Jako věcný dar většina uváděla oblečení, hygienické potřeby, hračky apod.

Graf č. 9 Odpověď na otázku č. 11 „V případě finanční pomoci, jak často přispíváte?“

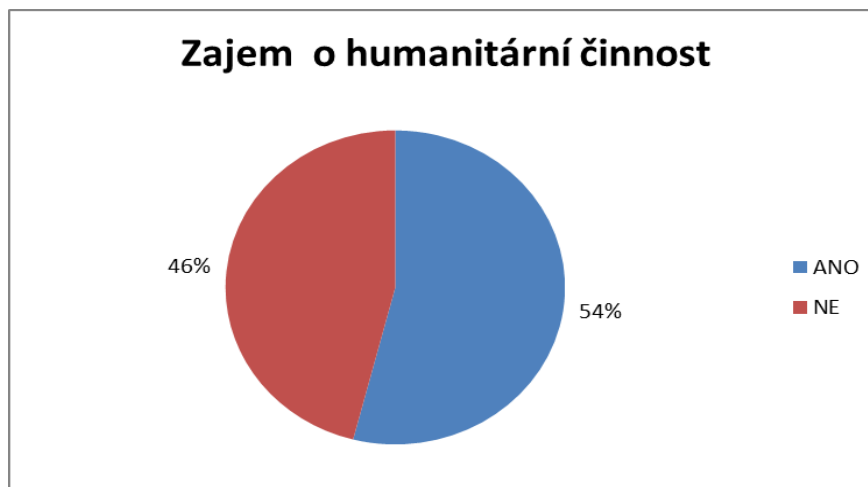
Z celkového počtu respondentů přispívá v případě finanční pomoci 77% příležitostně na humanitární organizace. Z toho můžeme usuzovat, že většina z nich může být pouze náhodně oslovena a nepřispívá na humanitární organizace záměrně.

Graf č. 10 Odpověď na otázku č. 12 „V kterém regionu byste nejraději poskytl/a svůj dar?“

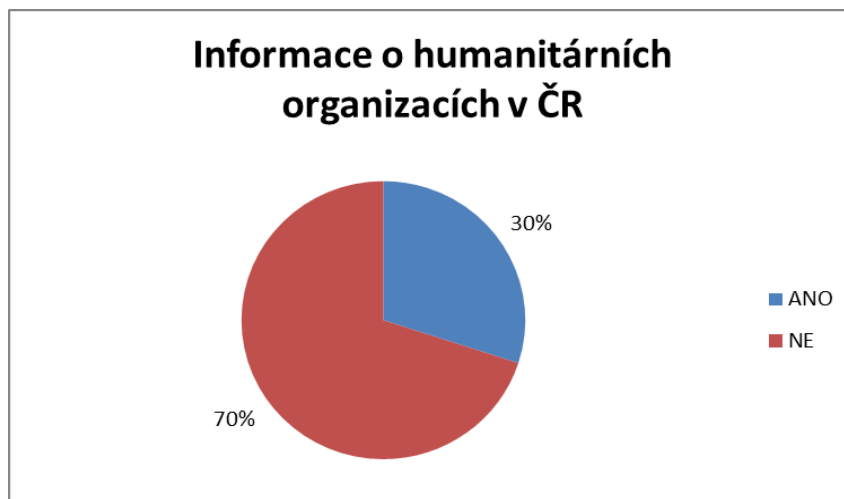
V 59% by lidé poskytli dar na Afriku, protože ji vnímali jako nejvíce potřebnou rozvojovou zemi. Veká část respondentů nevěděla kam by zaslala svůj dar a proto raději volili odpověď nevím.

Graf č. 11 Odpověď na otázku č. 13 „Zajímáte se o činnost humanitárních organizací?“

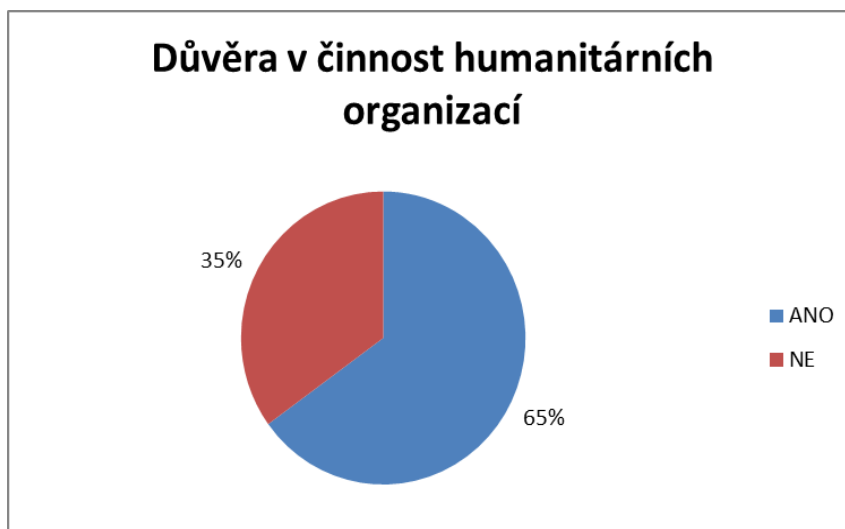
Vyhodnocení zájmu o humanitární organizace, bylo zjištěno, že 54% respondentů se zajímá o tyto organizace a 46% ne.

Graf č. 12 Odpověď na otázku č. 14 „Myslíte si, že jste dobře informován/a o humanitárních aktivitách České republiky?“

Z uvedeného je patrné, že lidé nemají dostatečné informace o humanitárních organizacích v ČR. Otázkou je, zda o informace stojí a věnují jim pozornost nebo tyto informace nejsou dostatečně prezentovány pro širokou veřejnost.

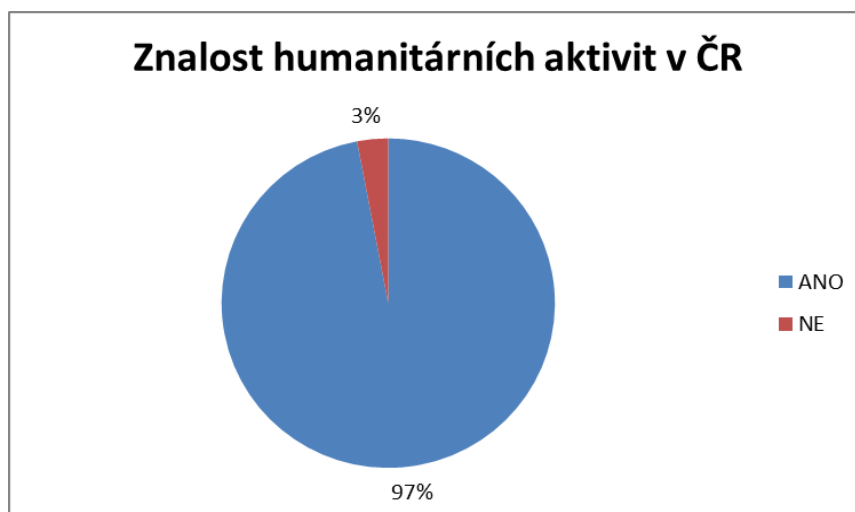
Graf č. 13 Odpověď na otázku č. 15 „Máte důvěru v činnost humanitárních organizací?“

Z celkového počtu 100 získaných odpovědí bylo zjištěno, že 65% lidí má důvěru v humanitární organizace a 35% nemá. Výsledek z tohoto grafu je potěšující vzhledem k odpovědím u otázky č. 13 a otázku č.17. Přesto toto číslo není velké a v případě humanitárních organizací by bylo zapotřebí jej zvýšit. Lidé jsou ochotni přispět, pokud dobře znají organizaci a pokud ví, jak budou jejich peníze využity.

U otázky č. 3 byla nejvíce označována humanitární organizace UNICEF 39 respondentů a ADRA 25 respondentů ze 100 odpovědí. V tomto případě můžeme vidět nakolik jsou organizace známé.

Graf č. 14 Odpověď na otázku č. 16 „Je podle Vás důležité, aby občané měli informace o humanitárních aktivitách ČR?“

Na tuto otázku odpovědělo 97% respondentů, z nichž vyplývá že lidé považují oprávněně za nezbytné znát aktivity humanitárních organizací v případě jejich financování a na základě toho se mohou rozhodnout, zda budou přispívat na humanitární činnosti či ne.

Graf č. 15 Odpověď na otázku č. 17 „Myslíte si, že je humanitární pomoc efektivnější, když ji poskytuje každá členská země EU samostatně?“

68% respondentů je pro samostatné poskytování humanitární pomoci každou členskou zemí a 32% nesouhlasí.

Graf č. 16 Odpověď na otázku č. 18 „Myslíte si, že přesně víte o tom, kam příspěvek České republiky na rozvojovou spolupráci (humanitární pomoc) jde?“

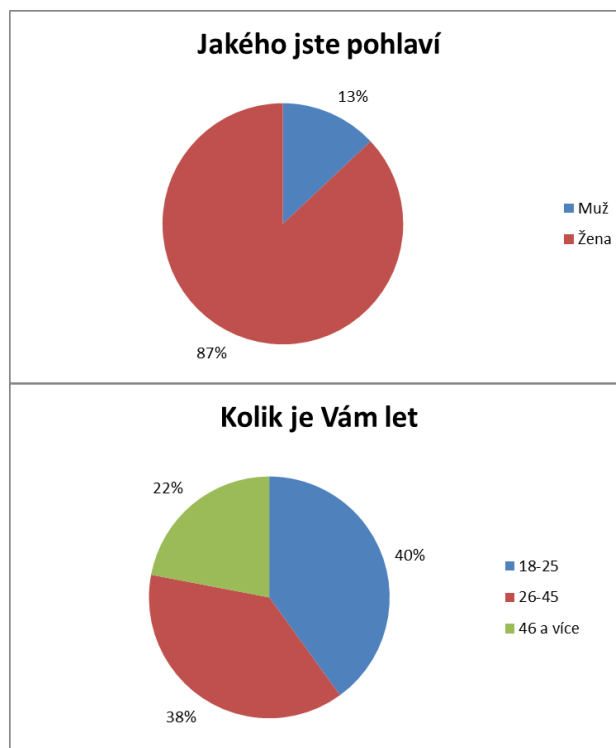

Ze 100 odpovědí 87 respondentů neví přesně, kam příspěvek České republiky na rozvojovou pomoc jde, pouze 13 respondentů má povědomí o tom, kam finance odchází.

6.6 Výzkumné šetření

Při výzkumném šetření jsem se striktně držela výzkumných otázek. O těchto otázkách jsem se zmínila v subkapitole č. 7.2.

Data použitá pro vyhodnocení první otázky „zda jsou pozitivní postoje k humanitární pomoci více mezi ženami nebo muži a je rozhodující věková skupina“ jsou uvedena v **grafu č. 16**, ve kterém jsou údaje o pohlaví respondentů a v **grafu č. 17**, ve kterém je uveden jejich věk.

Z uvedeného grafu je zřejmé, že pozitivní postoje k humanitární pomoci a rozvojové spolupráci převládají více mezi ženami. Dle mého názoru to není, až tak překvapivý závěr. Rozhodující věkovou skupinou jsou mladší lidé.

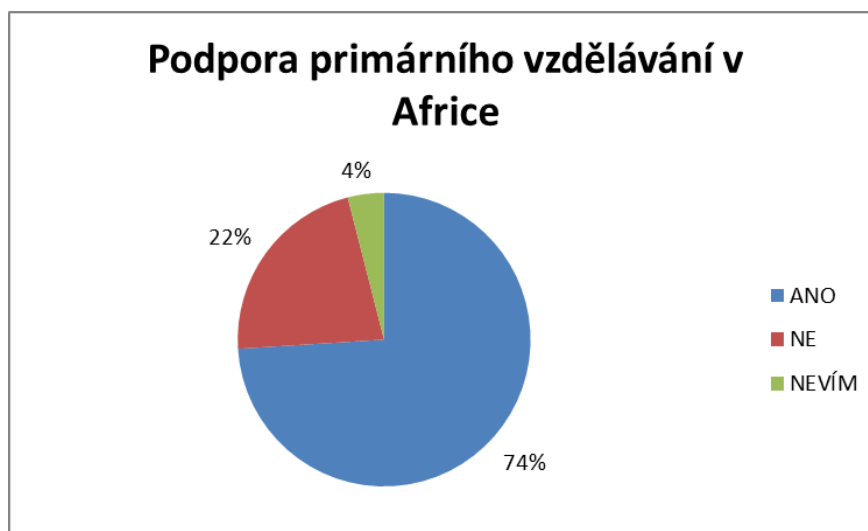
Druhá výzkumná otázka zní „zda lidé více preferují některou z oblastí přispívání na humanitární akce či projekty. V dotazníkovém šetření se ukázalo, že mezi nejvíce preferované oblasti přispívání patří děti a vzdělávání a oblast zdravotní péče. Menší, ale přece stále výraznou podporu získala oblast péče o seniory a nejmenšího ohlasu se dostalo oblasti etnických menšin.

Třetí výzkumnou otázkou je „zda občané České republiky znají některou z humanitárních organizací.“ Na tuto otázku bylo zodpovězeno ve vyhodnocení grafu č. 1, přesto ve stručnosti zopakují na závěr, že nejvíce známou humanitární organizací je UNICEF 39%, poté ADRA 25%, hůře dopadla humanitární organizace Člověk v tísni s 12%, kterou předčila Charita 13%, v menší míře zde byly uváděny další organizace Červený

kříž 4%, Lékaři bez hranic 3% a Care 1%. V 3% respondenti neznali žádnou z humanitárních organizací.

Čtvrtá výzkumná otázka, na kterou jsem se zaměřila je „zda respondenti slyšeli o projektu „Školy pro Afriku“ na tuto otázku bylo rovněž zodpovězeno ve vyhodnocení grafu č. 3, kde jsem se zaměřila na jednoduché odpovědi ANO či NE. Z průzkumu lze uvést, že velké množství respondentů zná projekt „Školy pro Afriku“ ze 100 uvedených odpovědělo kladně 82 a zbylých 18 o tomto projektu neví.

Pátá výzkumná otázka zní „zda se lidé domnívají, že je důležité podpora primárního vzdělávání v Africe.“

Vyhodnocením získaných výsledků lze říct, že lidé vnímají podporu primárního vzdělávání u dětí v Africe za velmi důležitou součást. I přesto, že velikost výzkumného vzorku je malá, můžeme uvést, že lidé vnímají základní vzdělání v rozvojových zemích pozitivně.

Šestá výzkumná otázka „zda občané České republiky mají dostatek informací o projektech a humanitárních činnostech“.

Tabulka č. 1

VĚK	ANO	NE
18 - 25	17	25
26 - 45	10	30
46 a více	3	15

Jak je patrné z této tabulky, většina respondentů nemá dostatek informací o projektech a humanitárních organizacích. Nejméně informací se dostává respondentům ve věku 26-45 let, ze 40 není informováno 30 občanů, lidé ve věku 46 a více má nedostatek informací v 15 odpovědích z 18 a nejmladší skupina není informována u 25 respondentů ze 47. Tento nedostatek informací může vést ke zkreslenému vnímání či odporu k humanitárním projektům nebo činnostem.

Sedmá výzkumná otázka zní „zda se lidé zajímají o humanitární činnosti a mají v nich důvěru.“

Tabulka č. 2

Zájem	ANO	NE	Důvěra	ANO	NE
18 - 25	26	15	18 - 25	33	5
26 - 45	18	17	26 - 45	24	19
46 a více	10	14	46 a více	8	11

Na základě tabulky č. 2, grafu č. 11 a grafu č. 13 v kapitole 10.2 zabývající se zájmem a důvěrou lidí o humanitární činnosti, se podařilo zjistit, že z dotazovaných se nejvíce zajímá respondentů ve věku 18-25 let a také jejich důvěra je nejvyšší 33 kladných odpovědí. Čím vyšší věk, tím nižší zájem i důvěra, což můžeme vidět na tabulce, kdy lidé ve věku 26-45 mají menší zájem 18 odpovědí a důvěra je na 24. Spíše nezájem tvoří skupina respondentů ve věku 46 a více, taktéž zde převládá nedůvěra v humanitární činnosti.

Osmá, poslední, výzkumná otázka zní „zda mají občané České republiky dostatek informací či povědomí o tom, kam odchází finanční pomoc.“

Na tuto otázku bylo již zodpovězeno v grafu č.16, ale pro upřesnění zopakuji výsledek. Ze 100 dotazníků nemá jednoznačně dostatek informací či povědomí o tom, kam odchází finanční pomoc 87 respondentů, pouze 13 z nich, ví, kam finance odchází. U této otázky vidím propojení z otázkou č.13 „**Myslíte si, že jste dobře informován/a o humanitárních aktivitách České republiky?**“ (70% NE, 30% ANO).

Dle mého názoru, nedostatek informací o příspěvku České republiky na rozvojovou pomoc je velkou bariérou pro neziskové organizace při získávání financí a zde je velký prostor pro neziskové organizace a rovněž i pro stát zviditelnit více tyto aktivity.

6.7 Závěr výzkumného šetření

V mém výzkumném šetření na základě zjištěných a vyhodnocených dat, jsem se pokusila odpovědět na položené otázky, jež byly stanovené ještě před jeho začátkem. K získání informací byl použit standarizovaný dotazník, který byl respondenty vyplňován anonymně. Analýzou nashromážděných dat, jsem zjistila, že ochota občanů ČR přispívat na humanitární organizace je poměrně vysoká (viz.graf č.9). Tyto pozitivní postoje převládají více mezi ženami a mladšími lidmi (viz.otázka č.1-2).

Z průzkumu dále vyplývá, že větší část lidí důvěřuje humanitárním organizacím a jsou ochotni přispět na humanitární aktivity, pokud organizaci dobře znají. Přesto by tato důvěra mohla být vyšší, což je odrazem nedostatečné informovanosti občanů ČR (viz. otázka č. 14). Veřejnost by potřebovala dostat detailnější přehled informací aktivitách a přínosech rozvojové spolupráce.

Lidé se domnívají, že nejpotřebnější z rozvojových zemí je Afrika (viz. otázka č. 12). Hlavním důvodem pro poskytování humanitární pomoci a také rozvojovou spoluprací by měla být pomoc dětem a jejich vzdělávání (viz. otázka č.5). Za další důležitou pomoc lidé považují zdravotní péči v krizových situacích a péči o seniory. Na posledních místech se mezi důvody pomoci umístilo životní prostředí, kultura a prevence etnických mešin.

Z výsledku průzkumu je patrné, že většina respondentů zná projekt „Školy pro Afriku“ (viz. otázka č. 6) a domnívá se, že primární vzdělávání v Africe je důležité (viz. otázka č. 7).

ZÁVĚR

Během zpracování teoretické části jsem musela vyhledávat a nastudovat důležité informace z nemalého množství monografií, článků a zpráv jak z České republiky, tak i ze zahraničí. Jelikož problematika vzdělávání v Africe u nás není předmětem většího množství publikací, využila jsem pravděpodobně všechny významnější práce na toto téma získané z knihovny OSN Praha a UNICEF. K ucelení informací bylo využito dokumentů dostupných na internetových stránkách neziskových organizací a ministerstva zahraničních věcí České republiky.

Prvním cílem mé diplomové práce byla analýza vzdělávání v Jihoafrické republice a to zejména v subsaharské Africe, kde v některých místech je vzdělávání stále naprosto nedostupné. Podpora OSN, mezinárodních organizací a České republiky vyvíjí snahy pomoci a spolupracují s vládami rozvojových zemí. Přesto jsou vzdělávací politiky mnohdy tlačeny hlavně na výsledky, čímž je vzdělání rozvíjeno na úkor kvality a velmi často se stává, že hlavní rozhodovací procesy ve vzdělávání jsou vytvářeny primárně na základě zkušeností vyspělých zemí. Nadace a neziskové organizace UNICEF, ADRA a Člověk v tísni by měly pouze doplňovat, podporovat a formovat kvalitní primární vzdělávání nejen v Africe, ale i v jiných rozvojových zemích. Jmenované organizace jsou závislé na dobrovolnosti přispívajících občanů a mnohdy není lehkým úkolem tyto dárce oslovit. Přestože neziskové organizace využívají různé metody fundraisingu, některé jsou stále méně využívány a vzhledem k jejich povaze nejsou občany ČR kladně přijímány např. dědictví.

Při zpracování druhé, empirické části jsem byla mile překvapena vstřícným chováním a ochotou respondentů s vyplněním dotazníku. Většina respondentů podporuje rozvojovou pomoc a mezi první příčky řadí vzdělávání dětí. Afrika je považována za nejvíce potřebnou zemi v přispívání do rozvojových zemí, kam spadá i projekt Školy pro Afriku. Z průzkumu vyplynulo, že větší část respondentů tento projekt zná nebo o něm slyšela. Vzhledem k tomu, že občané ČR vnímají informovanost ohledně pomoci rozvojovým zemím za velmi nízkou, je tento projekt znatelně prezentován.

Důvěryhodnost občanů je závislá na znalosti neziskové organizace, kde nejvíce bodů získal UNICEF. Na druhé příčce byla uváděna ADRA. Nezisková organizace Člověk v tísni byl řazen jako poslední z těchto nevládních organizací. Pořadí těchto nevládních neziskových

organizací může být z velké části ovlivněna medializací, kterou vnímám jako efektivní nástroj zvyšující příjem finančních prostředků organizace. Medializace rovněž slouží k rozšiřování možností nevládní neziskové organizace.

V případě medializace neziskových organizací, bych doporučila rozhodně využití médií formou krátkých spotů, jež jsou nejrychlejším a nejefektivnějším nástrojem pro oslovení nejširší veřejnosti. Protože medializace neziskových organizací může být finančně velice nákladná, je dobré využít finanční prostředky na mediálně, známou, uznávanou osobnost. Tato osobnost získá pozornost veřejnosti a dostane důležité téma do povědomí občanů. Veřejnost dokáže zaujmout i děti známých osobností, ale zde je otázka ochoty prezentovat své dítě k humanitární či rozvojové pomoci. Je známo, že mladší děti předškolního věku navštěvující svaz skautů Junák, vyberou větší částku, než jejich starší členové. Děti vzbuzují mnohem větší důvěru a zároveň pomáhají svým kamarádům v jiné zemi, aby se měly alespoň s částí, tak dobře, jako oni samotní.

Zároveň bych chtěla nevládním neziskovým organizacím doporučit, aby se více zaměřily na upevnění svého poslání a na budování své image, která více utkví v povědomí lidí, než přemíra pořádaných akcí. Ukázkou takovéto nevládní organizace je UNICEF, která byla založena v roce 1946 a je jednou z velmi známých neziskových organizací. Zároveň bych chtěla doporučit větší informovanost občanů ČR nejen ze strany neziskových organizací, ale také ze strany státu a jinými důležitými aktéry.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BOBEK, Michal. In BOBEK, Michal, BOUČKOVÁ, Pavla, KÜHN, Zdeněk (eds.). *Rovnost a diskriminace*. Praha: C.H. Beck, 2007. str. 7
2. Čl. 1 Úmluvy o právech dítěte, ze dne 20. listopadu 1989, ratifikovaná ČSFR dne 30. září 1990
3. The Development of Education: *National report of South Africa*: dostupné z :<http://en.unesco.org/themes/education-21st-century>
4. Apartheid je označení pro rasistickou politiku uplatňovanou v letech 1948-1990
5. UNICEF. *South Africa. Education and adolescent development*. Dostupné z: http://www.unicef.org/southafrica/education_344.html
6. Thutong (Setswana což znamená „ Místo učení“)
7. Education statistics of South Africa 2013. *Publish by the Department of Basic Education*. [online](2015). Dostupná na: <http://www.education.gov.za/EMIS/StatisticalPublications/tabid/462/Default.aspx>. ISBN:978-1- 4315-2050-3. str.3
8. Regional overview: sub-Saharan Africa: dostupné z: <http://en.unesco.org/themes/education-21st-century>
9. TOZIČKA, T. a kolektiv autorů, *Občanská odpovědnost ve světle globální chudob*. Educon. 2011. ISBN:978-80-260-0352-6. str.79
10. dostupné z: <http://www.uis.unesco.org/Education/Pages/ged-2012-ssa.aspx>
11. Všeobecná deklarace lidských práv. [online] (článek 26). Dostupné na: <http://www2.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>
12. United Nations. [online] (2014) *The Millennium Development Goals Report 2014*. ISBN: 978-92-1101308-5 Str. 16-17
13. ROBERTSON, Susan; NOVELLI, MARIO; DÁLE, ROGER. [et al.]. [online] (2007) *Globalisation, Education and Development: Ideas, Actors and Dynamics*. Department for International Development. Str. xiv. [cit. 28/05/2011]. Dostupné na: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.dfid.gov.uk/documents/publications/global-education-dev-68.pdf>

14. Pritchett, Lant. (2001) *Where Has All The Education Gone?*The World Bank Economic Review. Vol.15. No. str. 368. TheWorldBank. Washington.cit.25/02/2011. Dostupné na:
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNPAN/UNPAN002390.pdf>.
15. Pritchett, Lant. (2001) *Where Has All The Education Gone?*The World Bank Economic Review. Vol.15.No str. 367.cit.10/04/2011
16. Champions for South Africa. Jean Paul Muller, Don Bosco JUGEND DRITTE WELT.2009. Dostupné na: <http://www.join-the-game.org/cz/pro-mlade-lidi/teaching-material-8-12/proc-je-vzdelani-dulezite/czech-roc-je-vzdelani-dulezite>
17. Education. Toward universal primary education: *investments, incentives, and institutions*.2005. Achieving the Millenium Development Goals. ISBN:1844072215. str. 27-28
18. Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017, dostupné z:
<http://www.czda.cz/editor/filestore/File/Koncepce%20Zahranicni%20rozvojove%20spoloprace%20na%20obdobi%202010-2017.pdf>
19. Účast FoRS v Evropské konfederaci rozvojových nevládních organizací. Dostupné z :
<http://www.fors.cz/sdruzeni-fors/co-je-concord/#.VJHzOCuG9fl>
20. REKTOŘÍK. Jaroslav a kol. 2010. *Organizace neziskového sektoru*. Editor. Iva Kvapcová. Praha:Ekopress. s.r.o., 2010. Sv.vydání III. ISBN 978-80-86929-54-5,str. 42-48
21. Fórum Dárců, Czech Donors forum: *Asociace nadací, Asociace nadačních fondů a Asociace firemních nadací a fondů*.
22. ADRA. *Adventist Development and Relief Agency*. Dostupné z:
<http://www.adra.cz/pomoc-v-zahranici>
23. Člověk v tísni. Česká republika. Dostupné z: <http://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/se-skauty-vybirame-na-skoly-v-africe-uz-10-let>
24. BUŠKOVÁ,Karolína.2007.*Mezinárodní organizace UNESCO, UNICEF, NATO,OSN, Světová banka*. Litoměřice:ICM Litoměřice, 2007.19.6,str. 48-53
25. UNICEF. *Schools for Africa: UNICEF Trnasforming lives through education*. Dostupné z: http://www.skolyproafriku.cz/aboutsfa/13_childfrien_dlyschools.htm

26. NOVOTNÝ, Jiří. *Nevládní neziskové organizace na začátku 21.století.VSE*. [Online] [Citace: 10.prosinec 2010.] www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=162.pdf
27. ADRA. *Adventist Development and Relief Agency*. Dostupné na: <http://www.adra.cz/pomoc-v-zahranici>
28. Člověk v tísni. Česká republika. Dostupné na: <http://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/se-skauty-vybirame-na-skoly-v-africe-uz-10-let>
29. UNICEF. Česká republika. *Český výbor pro UNICEF*. 2004-2015. Dostupné na: <http://www.unicef.cz/co-delame/nase-mise>
30. JÁN, MIHÁLIK. 2012,*Fundraising bez hranic-získávání darů pro humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci*. PDCS,o.z.,ISBN:978-80-89563-05-0, str. 33
31. Rozvojovka. FoRS. Průzkum: *Češi jsou nakloněni rozvojové spolupráci a humanitární pomoci*. Praha. [Online] [Citace: 29. březen 2014.] <http://www.rozvojovka.cz/clanky/1488-pruzkum-cesi-jsou-nakloneni-rozvojove-spolupraci-a-humanitarni-pomoci.http>
32. SEDLÁČKOVÁ, Klára. 2008. *Ekonomika a řízení nestátní neziskové organizace – financování*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2008, str. 19
33. JÁN,MIHÁLIK. 2012,*Fundraising bez hranic-získávání darů pro humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci*. PDCS,o.z.,ISBN:978-8089563-05-0,str. 29-34
34. Neziskovky.cz Jak darovat. *Neziskovky.cz*. [Online] [Citace: 4 leden 2011.]Dostupné na:<http://neziskovky.cz/cz/fakta/darcovstvi/>
35. Fórum dárců. Czech Donors Forum. *Nadace*. [Online]Dostupné na: <http://www.donorsforum.cz/nadace.html>
36. Fórum dárců. Czech Donors Forum. *Mecenášství*. [Online] Dostupné na: <http://www.donorsforum.cz/nadace-a-fondy/mecenasstvi.html>
37. SEDLÁČKOVÁ, Klára. 2008.*Ekonomika a řízení nestátní neziskové organizace- financování*. Praha: Vysoká ekonomická škola v Praze, 2008,str.20
38. Ministerstvo financí České republiky. *Hodnocení v řízení rozvojové politiky*. [Online] [Citace: 15. října 2007.] Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/kontrola/programy-spolufinancovane-ze-zahranici/hodnoceni-v-rozeni-rozvojove-politiky#i>

39. The United Nations. . [Online] *United Nations Millenium Declaration*. The Millenium Assembly of the United Nations. New York. [Citace: 16. duben 2011.] Dostupné z: <http://www.un.org/millennium/summit./htm>
40. Ministerstvo financí České republiky. *Hodnocení v řízení rozvojové politiky*. [Online] [Citace: 15. října 2007.] Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/kontrola/programy-spolufinancovane-ze-zahranici/hodnoceni-v-rizeni-rozvojove-politiky#i>
41. Vše o OSN. *Historie, struktura, financování. Informační centrum OSN v Praze*. 2014. ISBN 978-80-86348-18-6. str. 9
42. Fakta a čísla OSN. *Základní údaje o Organizaci spojených národů UNITED NATIONS*. Informační centrum OSN v Praze. Praha. 2005.ISBN:80-863-48-02-4 str.17-18
43. Fakta a čísla OSN. *Základní údaje o Organizaci spojených národů.UNITED NATIONS*. Informační centrum OSN v Praze. Praha. 2005.ISBN:80-863-48-02-4 str.46-47
44. UNESCO (2000), prohlášení ředitelky Mezinárodní komise UNESCO pro vzdělávání ve 21. století. Draxler, Alexandra, <http://www.unesco.org/delors/>, [Citace: 28. listopadu 2011.]
45. UNESCO, *United Nations Educational,Scientific and Cultural Organization*:Dostupné na: <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/efareport/regional-resources/sub-saharan-africa/benin/> [Citace: 28. listopadu 2011.]
46. UNESCO, *The Impact of Women Teachers on Girls Education*, UNESCO: Bangkok. 2006. Dostupné na: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001459/145990e.pdf>
47. Průměrná velikost třídy se liší od poměrů žáků a učitelů: zatímco počet žáků na učitele je v globálním měřítku dle dostupných zdrojů ve škole, průměrná velikost tříd a počet žáků odráží reálnou skutečnost v daném čase. UNESCO, Unesco Institute for Statistics.School and Teaching Resources in Sub-Saharan Africa. Analysis of the 2011 UIS Regional data collection on education.2012. Dostupné na: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/ib9-regional-education-africa-2012-en-v5.pdf>

48. UNESCO, *Éducation pour Tous, Education for All, 2007*. Stratégie de l'UNESCO pour répondre au VIH et au SIDA, Dostupné na:
<http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001499/149998f.pdf>
49. The World Bank, *Working for a World Free Poverty*, Dostupné na:
<http://www.worldbank.org/en/about/>
50. The World Bank, Data.2011. Dostupné na: <http://data.worldbank.org/topic/education/>
51. Ministerstvo financí ČR, *Zásada a standardy hodnocení*. Dostupné na:
<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/kontrola/programy-spolufinancovane-ze-zahranici/zasady-a-standardy-hodnoceni>
52. IEG, *From schooling Access to Learning Outcomes An Unfinished Agenda*. An evaluation of the World Bank Support to Primary Education. ISBN:0-8213-6792-7
53. Rozvojovka, *Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce*. Aktualizace textu: Mgr. Zdeněk Opršal (2008), Pavla Jebili Začalová (2012). Dostupné na:
<http://www.rozvojovka.cz/humanitarni-pomoc-a-rozvojova-spoluprace>
54. The World Bank, Data.2011. Dostupné na: <http://data.worldbank.org/topic/education/>
55. The World Bank. *Education for Globa. Education for all: Unfinished business Development*. Dostupné na: <http://blogs.worldbank.org/education/education-all-unfinished-business> [Citace: 13. dubna 2015.]
56. Rozvojovka. *Úloha africké unie při řešení konfliktu v subsaharské Africe*. 2012. Dostupné na: <http://www.rozvojovka.cz/analyzy/156-uloha-africke-unie-pri-reseni-konfliktu-v-subsaharske-africe.htm> [Citace: 11. července 2012.]
57. Rozvojovka. *Rozvojová politika vyspělých zemí*. Aktualizace textu: Mgr. Zdeněk Opršal (2008), Pavla Jebili Začalová (2012). Dostupné na:
<http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-politika-vyspelych-zemi-oecd-dac>
58. Phasing-out: spolupráce v těchto zemích bude postupně ukončena
59. Vývoj české ZRS do transformace. dostupné z: <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/ceska-politika/vyvoj-ceske-zrs-do-transformace/#.VI8TmiuG9fj>
60. Malé lokální projekty. dostupné z: <http://www.mvz.cz/male-lokalni-projekty/index.html>
61. Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017, dostupné z:

<http://www.czda.cz/editor/filestore/File/Koncepce%20Zahranicni%20rozvojove%20spoluprace%20na%20obdobi%202010-2017.pdf>

62. Rozvojovka, *Globální problémy a rozvojová spolupráce* (Témata, o které se lidé zajímají). Vydal: Člověk v tísni, o.p.s. 2008. ISBN:978-80-86961-55-2, str. 11
63. Rozvojovka. *Rozvojová politika vyspělých zemí*. Aktualizace textu: Mgr. Zdeněk Opršal (2008), Pavla Jebili Začalová (2012). Dostupné na:
<http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-politika-vyspelych-zemi-oecd-dac>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ADEA	Asociace pro rozvoj vzdělávání v Africe Education in Africa
ADRA	Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj Adventist Development and Relief Agency
AU	Africká unie African Union
AVPO	Asociace veřejně prospěšných organizací
CAS	Strategie rozvojové pomoci Country Assistance Strategy
CFS	Školy přátelské dětem Child Friendly Schools
DAC	Výbor pro rozvojovou pomoc Development Assistance Committee
EFA	Vzdělání pro všechny Education For All
EU	Evropská unie The European Union
FoRS	České fórum pro rozvojovou spolupráci The Czech Forum for Development Cooperation
IEG	Nezávislá hodnotící skupina Independent Evaluation Department
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci International Organization for Migration

LDCS	Nejméně rozvojové země Least developed countries
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí Millenium Development Goals
MMF	Mezinárodní měnový fond International Monetary Fund
NED	Národní nadace pro demokracii National Endowment for Democracy
NEPAD	Nové partnerství pro rozvoj Afriky New Partnership for Africa´s
NNO	Nevládní nezisková organizace Non – Governmental Organization
ODA	Oficiální rozvojová pomoc Official Development Assistance
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj Organization for Economic Cooperation and Development
OED	Operace rozvojové politiky Operations Evaluation Department
OSN	Organizace spojených národů United Nations
PRSP	Strategický dokument pro snižování chudoby Poverty Reduction Strategy Papers
UNDP	Rozvojový program OSN United Nations Development programme
UNEG	Hodnotící skupina OSN

UNESCO	Organizace pro vzdělávání, vědu a kulturu United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNHCR	Organizace spojených národů pro uprchlíky United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	Dětský fond organizace spojených národů The United Nations Children's Fund
VOICE	Dobrovolné organizace ve spolupráci v případě nouze Voluntary Organisations in Cooperation in Emergencies
WFP	Světový potravinový program World Food Programme
WHO	Světová zdravotnická organizace World Health Organization
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce (ODA – official development assistance)

PŘÍLOHY

Příloha č.1

Vážení respondenti,

v současné době ukončuji magisterské studium na Univerzitě Palackého v Olomouci, obor Pedagogika – veřejná správa. Jeho součástí je tvorba diplomové práce na téma Školy pro Afriku role České republiky a OSN v podpoře vzdělávání v Africe. V praktické části se snažím zjistit, jakým způsobem Česká republika pomáhá, věnuji se obecným otázkám spojených s podporou primárního vzdělávání v Africe ze strany České republiky a OSN a následné zhodnocení jejich iniciativ v podpoře vzdělávání, které je závislé na finanční podpoře.

Z uvedeného důvodu bych Vás požádala o vyplnění níže uvedeného dotazníku, který je zcela anonymní. Dotazník se vyplňuje velice jednoduše. Zpravidla stačí "zaškrtnout" jednu z Vámi vybraných odpovědí z nabídky nebo odpověď napsat. V poslední otázce můžete také k této tématice dodat Vaše názory, připomínky, či podněty. Vyplňte, prosím, pravdivě všechna pole dotazníku – nepravdivé informace by vedly ke zkreslení výsledků průzkumu.

Předem děkuji za ochotu a čas strávený při vyplňování dotazníku.

Bc. Zuzana Vereskova

DOTAZNÍK

1. Kolik Vám je let?

18 - 25

26 – 45

46 a více

2. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

3. Můžete uvést alespoň jednu organizaci poskytující humanitární pomoc přímo v rozvojových zemích?

4. Můžete jmenovat alespoň jednu organizaci, která financuje humanitární pomoc či humanitární projekty?

5. V jaké oblasti byste byli nejvíce ochotni přispět?

.....

6. Jakým způsobem si myslíte, že humanitární organizace získávají peníze?

.....

7. „Myslíte si, že je důležité podporovat primární vzdělávání v Africe?“

Ano

Ne

Nevím

9. Je podle Vás důležité, že Česká republika financuje humanitární pomoc mimo republiku a přispívá na vzdělání v rozvojových zemích?

Ano

Ne

10. Přispíváte na humanitární pomoc či charitativní účely?

Ano

Ne

11. Pokud jste zvolily odpověď ano (přispívám na humanitární pomoc či charitativní účely), preferujete finanční pomoc nebo věcný dar?

Finanční pomoc

Věcný dar

12. V případě finanční pomoci, jak často přispíváte?

1x za měsíc

1x za půl roku

1x za rok

příležitostně

13. V kterém regionu byste nejraději poskytl/a svůj dar?

- Jižní a Střední Amerika
- Asie
- Východní Evropa (Balkán, Moldavsko, postsovětské země aj.)
- Afrika
- Nevím

14. Zajímáte se o činnosti humanitárních organizací?

- Ano
- Ne

15. Myslíte si, že jste dobře informován/a o humanitárních aktivitách České republiky?

- Ano
- Ne

16. Máte důvěru v činnost humanitárních organizací?

- Ano
- Ne

17. Je podle Vás důležité, aby občané měli informace o humanitárních aktivitách ČR?

Ano

Ne

18. Myslíte si, že je humanitární pomoc efektivnější, když ji poskytuje každá členská země EU samostatně?

Ano

Ne

19. Myslíte si, že přesně víte o tom, kam příspěvek České republiky na rozvojovou spolupráci (humanitární pomoc) jde?

Ano

Ne

20. Zde prosím, dopište jakékoliv připomínky k dotazníku

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Zuzana Vereskova
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Školy pro Afriku, role České republiky a OSN v podpoře vzdělávání v Africe
Název v angličtině:	Schools for Africa Czech republic's and OSN role in promoting education in Africa
Anotace práce:	V diplomové práci jsem se zaměřila na analýzu vzdělávání v Jihoafrické republice a subsaharské Africe a následné zhodnocení iniciativ České republiky s přístupem OSN. Dále jsem zde popsala některé hlavní aktéry získávající peníze, jako jsou neziskové organizace v ČR (Český výbor UNICEF, ADRA a Člověk v tísni) a následně jsem se zaměřila na informovanost občanů České republiky o humanitárních organizacích a jejich ochotu finančně pomáhat.
Klíčová slova:	Primární vzdělávání, Jihoafrická republika, subsaharská Afrika, školy pro Afriku, nevládní neziskové organizace, financování, Česká republika, OSN, UNICEF, ADRA, Člověk v tísni
Anotace v anglickém jazyce:	In my thesis I concentrated on the analysis of South African education as well as the education in Sub-Saharan Africa. Consequently I evaluated the initiatives of the Czech Republic and the attitudes of the UN. Further I described some of the main institutions raising money, such as non-profit Czech organizations (the Czech committee for UNICEF, ADRA and Člověk v tísni) and later I concentrated on the extent to which Czech inhabitants are informed about humanitarian organizations and their willingness to help

	financially.
Klíčová slova v anglickém jazyce:	Primary education, Republic of South Africa, Sub-Saharan Africa, schools for Africa, non-governmental organization, funding, Czech Republic, OSN, UNICEF, ADRA, Člověk v tísni
Přílohy vázané v práci:	Dotazník
Rozsah práce:	90 stran
Jazyk práce:	Český jazyk